

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 1

24 Mart 2015 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.48

BAŞKAN: Mahmut KAÇAR (Şanlıurfa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet ERDOĞAN (Adıyaman)

SÖZCÜ: Önder MATLI (Bursa)

KÂTİP: Mehmet S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır)

----- 0 -----

BAŞKAN – Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sorunlarını Araştırma Komisyonu olarak geçen hafta içerisinde yapmış olduğumuz toplantılarda, daha önce Komisyon üyelerimize elektronik ortamda gönderilen yönetici özeti ve genişletilmiş raporu burada uzun uzun müzakere etme imkânına sahip olduk. 1'inci gün, zannediyorum altı-yedi saatlik bir müzakere, 2'nci gün de bir-bir buçuk saatlik bir toplantıyla raporun nasıl olması gerektiği noktasındaki görüş ve önerilerimizi bütün milletvekili arkadaşlarımız olarak paylaştık.

Özetle, Komisyon olarak gerçekten son derece faydalı ve yararlı bir çalışma süreci yaşadığımızı, mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarıyla ilgili çözüm önerileri noktasında, ulaşılabilecek bütün bilgilere ulaşma noktasında azami bir gayret gösterildiği, yalnız bunun belli bir disiplin içerisinde rapora yazımı noktasında işin üzerinde biraz daha çalışmamız gerektiği noktasına vardık. Özellikle “Öneriler” kısmının çok açık ve net olması talebi, bu raporun mutlaka ve mutlaka bütün siyasi parti gruplarımız tarafından, mensup milletvekillerimiz tarafından ortak bir rapor olarak çıkmasının son derece önemli olduğu, siyasi mülhazaları merkeze alan öneri veya çözümlerinin raporda yer almaması, bu temel yaklaşım içerisinde de özellikle özel istihdam bürolarıyla ilgili raporda bulunan hususların çıkarılması, bunların ayrı bir bilgi notu olarak Komisyon üyesi arkadaşlarımızla paylaşılması gibi ortak kararlarımız oldu. Bu doğrultuda da özel istihdam bürolarının gerek yasa tasarısı gerek gerekçeleri ve gerekse de bilgi notu bütün milletvekili arkadaşlarımızla ayrıca paylaşıldı ve uzman arkadaşlarımıza hafta sonu yoğun bir çalışma ortaya koymalarını, önümüzdeki hafta içerisinde Salı günü de bizim bu hazırlıkları tekrar gözden geçirip yine müzakereye açarak buradaki görüş ve öneriler doğrultusunda da nihai durumu görüleceğini ifade etmiştik. Ve bu doğrultuda da hafta sonu uzman arkadaşlarımızın yoğun bir çalışması oldu. Hem bu çalışmalar hem de şu anda bize de birer örneği sunulan “Sonuç” ve “Öneriler”le özellikle yasal mevzuat doğrultusunda neler yapılması gerektiğiyle ilgili yapılan hazırlıklar var.

Bu konuda ben sözü Mustafa Hocamıza bırakmak istiyorum. Hem bu arada yapılan çalışmalarla ilgili genel bir bilgi, ardından da direkt olarak sunum şeklinde, maddeler hâlinde bilgilendirilirse daha sonra madde madde, konu konu, arkadaşlarımızın talebi doğrultusunda konuyu yine müzakereye açıp bugünkü toplantımızı sürdüreceğiz.

Mustafa Bey, buyurun, sözü size bırakıyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Sağ olun Başkanım.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; çok teşekkür ediyorum. Ben de küçük bir deneyim paylaşayım. Aslında, bu, benim 3'üncü komisyonum oldu ama herhâlde iş birliği ve ortak bir üretim ortaya çıkacak en önemli komisyonlardan biri diye düşünüyorum. Herkesin aynı düşüncede olması, ortak bir sorun olarak görülmesinin rapor yazımını kolaylaştırdığı kanısındayım.

Bu arada, birlikte çalıştığımız uzman arkadaşlarımıza da özellikle teşekkür edeyim. Hakikaten inanılmaz performans gösterdi herkes. Zeynep Hocayı da burada anmadan geçmek istemiyorum.

Başkanım, biz, geçen hafta benim olmadığım toplantıda sizlerin, vekillerimizin önerilerine göre olan “Öneriler” üzerinden raporda güncelleme yaptık. “Sonuç” ve “Öneriler” kısmını daha konuşulabilir, daha somut şekiller hâline getirmeye çalıştık. Hatta daha kullanılabilecek bir biçimde bir tablo -önünüzde var mı şu anda, bilmiyorum ama bir tablo var- oluşturduk. Ben burada kısaca bir slayt “Sorunlar” sonra ardı sıra “Çözümler” diye gidecek şekilde bir kurgu tasarladım. Burada, tabii, isterseniz yöntem olarak gittikçe Başkanım tartışabiliriz ya da en son ekleyebiliriz; nasıl uygun görürseniz, tamamen sizin önerinize açtığımız.

Bunu da arz ederim.

BAŞKAN – Bölüm bölüm öneri, o şekilde şey yapalım.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Anlaşıldı Başkanım.

O zaman biz detayın, bugüne kadar gittiğimiz pek çok yerin, yaptığımız çalışmaların üzerinde çok durmadan, doğrudan sorunlar ve çözüm önerileriyle gidelim. Çünkü herhâlde raporda esas bizim en çok kullanacağımız kısmın burası olduğu kanısındayım.

Bir kere, en önemlisi kişilerin kayıt altına alınması yani ortak bir veri tabanı oluşturulmasını biz sorun olarak değerlendirdik. En başta bunu konuşmamız gerektiği kanısındayız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 2

Mevsimlik tarım işçilerine hizmet vermesi gereken pek çok kurum var, hepimizin de bildiği gibi. Tüm kurumların hizmet sunumunu planlarken kendi kayıtları ve veri tabanlarını kullandıklarını gözledik. Şöyle bir detay söyleyebiliriz aslında: Biliyorsunuz, Sağlık Bakanlığı ayrı bir veri tabanı kullanıyor, Çiftçi Kayıt Sistemi ayrı veri tabanı kullanıyor, Jandarma belki ayrı veri tabanı kullanıyor gibi bir yaklaşım söz konusu. Bu nedenle, her bir kişinin zaten bildiğiniz gibi aile hekimliği sistemine kayıt olma zorunluluğu söz konusu. Ve bunun mevsimlik tarım işçisi olup olmadığının da sorgulanması için Sağlık Bakanlığında aile hekimliği içerisine bir buton, bir küçük nokta eklenmesinin uygun olacağı kanısındayız.

Yine, Çiftçi Kayıt Sistemi için bakarsak, her çiftçinin tarım alanında mevsimlik tarım işçisi çalıştırıp çalıştırmadığı ve çalışıyorsa kaç kişi olduklarının kayıt altına alınması gerekiyor. Tarım alanı ili, ilçesi ve en yakın yerleşim yerine uzaklığına göre toplanan bu verinin de en geç yıllık olarak güncellenmesi gerekiyor, daha uzun periyotları geçmemesi gerekiyor.

Yine, kişiler gittikten sonra, kişilerin kendi güvenliğini sağlamak için ya da olası muhtemel sorunların çözümü için kolluk kuvvetlerinin mevsimlik işçi ve ailelerin tümünün kaydını almasının ve ortak veri tabanına aktarmasının sağlanması gerektiğini düşünüyoruz. Peki, bunu kim eş güdümlü sağlayabilir, koordinasyonu kimde olabilir diye düşündüğümüzde ise, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından ortak bir veri tabanının toplanması gerektiği ve mevsimlik tarım işçileriyle ilgili her kurumun erişiminin sağlanması konusunda bir görüş söz konusu oluyor, böyle bir durumumuz var. Elbette bu değişebilir, Çalışma Bakanlığı değil de başka bir kurum da bunun koordinasyonu sağlayabilir. İçişleri Bakanlığı da olabilir, çözüm önerisi olarak da böyle düşünmüştük.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu tabloda -Mustafa Hocanın söylediği- İçişleri Bakanlığı sorumlu kuruluş olarak, iş birliği yapılacak kuruluş Çalışma Bakanlığı olarak gösterilmiş. Şimdi, Hocam da konuşurken doğal olarak yani Çalışma Bakanlığını merkezde, asıl veri toplamada sorumlu, koordinatör bir Bakanlık; diğer, işte, Tarım Bakanlığını, İçişleri Bakanlığını bu konuda iş birliği gibi ele almak daha doğru olur. Yani, bu tabloyu biraz şey yapmak gerekiyor.

BAŞKAN – Bize dağıtılan tablonun 1'inci maddesinde, burada önerilen sorumlu kuruluş olarak İçişleri Bakanlığı gösteriliyor. O zaman bunu...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bunu geçen şeyde de konuşmuştuk. Yani, aslında bir tarım işçiliği meselesi, doğrudan Çalışma Bakanlığının bu işleri izlemesi, denetlemesi, kendinde toplaması; ilgili bakanlıkların da buna dönük olarak bir izlemesinde ya da yardım almasında fayda var.

BAŞKAN – Yani, veri tabanı Çalışma Bakanlığında olabilir ama biz şey konusunu, bu yetki, sorumluluk ve denetim konusunu İçişleri Bakanlığıyla konuşmamızın en önemli sebebi valiliklerin bu konudaki müeyyide gücünü kullanmaları. Yani, genelgenin genel olarak uygulayıcısı İçişleri Bakanlığı olabilir, veri kısmı Çalışma Bakanlığı olabilir. Herhâlde o minvalde şey yapıyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Burayla ilgili bir itirazımız yok diye düşünüyorum, değil mi Başkanım?

BAŞKAN – Yok, onu bir not olarak alalım.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Düzeltiriz zaten. Veri Çalışma Bakanlığı olacak...

Ulaşım sorunlarına baktığımızda ise, yıl içindeki mevsimlik gezici tarım işgücünün ulaşım güzergahının tanımlanmamış olduğunu görüyoruz. Henüz bu net değil elimizde bir şekilde. Yoksulluk nedeniyle, bilet ücretlerinin yüksek oluşuna bağlı olarak maliyeti düşürmek amacıyla yük üzerinde ve taşıma sınırı üstündeki yolcular gerçekleştirilebilir. Bunun yanında, işçiler illerine giderken, kısmen konaklama alanlarından çalışma alanına giderken ise çoğunlukla römork, kamyon, traktör gibi açık kasalı yani yolcu taşımaya elverişli olmayan araçlar kullanıldığını hem kendileri ifade ettiler hem de sunumlardan elde ettiğimiz bilgiler dâhilinde.

Yine, işçiler hem aile bütünlüğünü korumak hem de taşınan eşyaların fazlalığı nedeniyle açık kasalarda ve trafik güvenliği uygun olmayan araçlarla ulaşımaya yöneliyorlar. Burada D3, D4 belgesi gerekiyor. Bu belgelerin de bedeli yüksek, bir sorun olarak ortaya koyduğumuz. Mevsimlik tarım işçileri, ulaşım sırasında şehir içinde, otogar ve istasyonlarda, park gibi elverişsiz yerlerde konaklıyorlar ve bekliyorlar. Bu da bizim için önemli sorunlardan birisi.

Peki, ne yapabiliriz? İki başlık altında çözüm önerilerini topladık. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından illere göre tarımsal faaliyet bilgileri olarak yıl içindeki göç yollarının haritasını çizmek ve bu güzergâhlarda 24 saat esaslı denetim yapma konusunda bir önerimiz var. Bunun ötesinde, aşırı yolcu taşımaya bağlı kaza ve yaralanmaları önlemek için yoksul ailelerin ulaşım giderlerinin, eğer olanaklıysa, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının fonlarından karşılanmasının sağlanabileceği kanısındayız. Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin uzun mesafelerde, üstü kapalı araç kasalarında yolcu taşımaya izin veren 130'uncu maddesinin uzun mesafelerde araç kasalarında yolcu taşınmasını yasaklayacak şekilde değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Tabii, buna yönelik denetimi de artırmak gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 3

BAŞKAN – Burada bir milletvekilimizin önerisi vardı. Burada “sivil” diye ibare düşmemiz lazım ki... Çünkü askerinin taşınması şartları, biliyorsunuz...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tabii, olağan dışı durumlar...

BAŞKAN – Ona “mevsimlik tarım işçileri için” diye bir vurgu yapmakta fayda var.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Anlaşıldı Başkanım, tamam.

BAŞKAN – Öyle hatırlıyorum ben.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Biz bu yönetmeliğin kapsamında olmadığını öğrendik.

BAŞKAN – Ha, bu, yönetmelik kapsamında değilse sorun yok, tamam. O zaman bu sivilleri de ilgilendiren askerî yönetmelik ayrıysa sorun yok o zaman. Oraya bir not düşmenize gerek yok, tamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım, onun mevzuatı ayrı oluyor diye biliyorum ben de ama değil mi? Herhâlde bir sıkıntı yok orada.

BAŞKAN – Tamam, yok, sorun yokmuş. Eğer o askerî taşıma yönetmeliği ayrıysa bu onu kapsamaz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Anlaşıldı.

Yine, Trafik Yönetmeliği'nin lastik tekerlekli tarım traktörleriyle insan taşınması esaslarını düzenleyen 131'inci maddesinin (4)'üncü fıkrasında da bu tür taşımacılığın yalnızca kısa mesafede yapılabileceğinin koşulunun eklenmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Yani, bunu da şunun için yapıyoruz: Konakladıkları yerden çalışma alanına giderken.

Buyurun Vekilim, bir şey söyleyeceksiniz.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bu konuyu en iyi bilenlerden birisi benim çünkü bizzat bu işle uğraşan bir arkadaşınız olarak. Traktörle taşıma, zaten söylediğiniz gibi çok kısa mesafede. Mesela, bir köyün uygun bir yerine konaklanıyor tarım işçileri, oradan tarlaya giderken yani 3 kilometre, 5 kilometre, bilemediniz, 10 kilometre gibi bir mesafede bu traktörle taşıma kullanılıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tarlalar arası taşıma gibi herhâlde.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani, bunu çok zorlaştırırsak çiftçinin işini de çok fazla zorlaştırmış oluruz. Elbette ki can güvenliği hepimizin birinci önceliğidir ama zaten o taşımayı yapan insanlar da bu can güvenliğini en üst düzeyde tutan insanlardır. Yani, bunu özellikle belirtmek isterim.

BAŞKAN – Vekilim dediğinde son derece haklı. Yani biz iş yaparken sadece iş imkânı getirmemiz lazım. Onun için bu kısa mesafe, tamam, doğrudur, yalnızca kısa mesafede yapılabileceği koşulu. Tabii, mevcut yönetmeliğin (4)'üncü fıkrası neyi içeriyor, onu bilmiyoruz. Eğer mevcut 4'üncü madde bu işte mesafe...

MUHARREM VARLI (Adana) – Kaç kilometreyi içeriyor, bilmiyoruz? Bir bakabilir misiniz?

BAŞKAN – Orada kilometre şeyi var mı?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Karayolları trafik yönetmeliğinde 131'inci maddenin (4)'üncü fıkrasında “kısa mesafe” şeklinde bir ibare yok. Yani evet, taşımaya elverişli değil, uzun mesafe zaten gitmiyorlar, kullanılmıyor ama yine de bu yönde bir ibarenin konulmasının yerinde olacağını düşündük.

MUHARREM VARLI (Adana) – Tamam da bunu bir şey hâline getirmek lazım bence çünkü özellikli köy giriş ve çıkışlarında jandarma trafik denetimlerinden bu traktörle taşımacılığa çok ağır cezalar yazılıyor.

AHMET TEVFİK UZUN (Mersin) – Kısa mesafe de olsa köy yerleşiminden, ana yoldan seyretme durumu da olabilir. Onu nasıl ayıracağız?

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani belli bir mesafe koymakta fayda var diye düşünüyorum, onu söylüyorum özellikle zaten.

Şimdi, mesela, örnek veriyorum: Arkadaşlarla gittik, Karataş bölgesini gezdik. Şimdi, o girdiğimiz bölgede gittiğimiz mesafeyle tarlanın arası 10 kilometre diyelim ve anayol geçmez, zorunda oradan adam geçerken. Şimdi, ne yapsın? Her gün otobüs tutabilecek durumda değil çiftçi, çiftçinin durumu da sıkıntıda. Ha, bu, tabii ki can güvenliği hepimizin birinci önceliği, bak bunu özellikle vurgulayarak söylüyorum yani. Ama kısa mesafede, 10 kilometre gibi, 12 kilometre gibi böyle mesafelerde mecburen traktörle taşıma yapıyor çiftçi, yapmak zorunda bunu yani.

BAŞKAN – Bu maddeyi kırmızıya alın. Bu konuda Ulaştırma Bakanlığıyla irtibata geçin.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Orada “kısa mesafe” demiş olmak kurtarmıyor. Trafik kazası dediğimiz şey anlık bir iş yani. Özellikle de ana yol...

BAŞKAN – Ama şu var: Şimdi, adam tarlanın bir ucuyla tarlanın öbür ucu arası 2 kilometre. Bir tarafta adam konaklıyor. Şu anda adam zaten evin önünde çalışmaya başlıyor, bu tarla. On gün çalışınca 2 kilometrelik mesafeye varıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 4

Birinci günde adam 500 metre taşıyorsa, ikinci gün 700 metre taşıyor, onuncu gün 2 kilometre taşıyor. Şimdi, biz bunun için eğer minibüs, otobüs işini devreye koyarsak iş dağılır orada.

MUHARREM VARLI (Adana) – Çiftçi de mağdur olur.

BAŞKAN – Çiftçi de mağdur olur ve o uygulanamaz bir şey olur. Yani zannediyorum, ne demek istediğimiz anlaşıldı. Onu kırmızıya alın.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Anlaşıldı.

Efendim, maksat bu ifadeyle hasıl olmuş oluyor.

Ben şöyle arz edeyim: Ulaştırma Bakanlığında Karayolları Genel Müdür Yardımcısı Hüseyin Yılmaz'la da bu konuyu istişare ettik. Emniyetten şube müdürü Sinan Bey'le de istişare ettik. Şu anki hâliyle şöyle diyor 131'inci maddenin (4)'üncü fıkrası: "Tarım ürünlerinin toplanması, yüklenmesi veya boşaltılması amacıyla -kısaltarak söylüyorum- römorklarda oturmaları şartıyla taşıma sınırının beher tonu için 3 kişi bindirilebilir." Bu şartlarla kara yoluna çıkmasında bir mani yok. İşçi taşınması kaydıyla elbette bir mani yok ancak uzun mesafe şartı düşünmemiştik. Yalnızca uzun mesafeden ulaştırma mevzuatında anlaşılanın şu olduğunu öğrendim: "Şehirler arası 100 kilometre ve şehir içi mesafe tanınmaksızın." Bu ifadenin eklenmesi hâlinde sıkıntının aşılabileceği, uzun mesafede bu araçlarla taşınmayacağı kanaati oluştu istişarelerde.

MUHARREM VARLI (Adana) – "Ton için 3 kişi" mi diyor orada?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Taşıma sınırının her tonu için 3 kişi yani.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani bir römork 10 tonluk römorksa 30 kişi mi taşıyabilecek o römork.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Traktörlerin kapasitesi o kadar değil.

MUHARREM VARLI (Adana) – Römorkun taşıma kapasitesi.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Yaklaşık 4 olduğunu öğrendim. 3'le çarpıldığında 12 gibi bir rakam yapıyor. Çok fazla işçiye müsaade etmez.

BAŞKAN – Amaç hasıl oldu. Siz ona göre Ulaştırma Bakanlığıyla görüşüp onu o şekilde... Yani derdimiz aynı.

MUHARREM VARLI (Adana) – Can güvenliği birinci önceliğimiz, tekrar söylüyorum ama bunu da biraz yumuşatmak lazım, çiftçiyi de mağdur etmemek lazım yani.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Kaygıyı anladım efendim, ona göre şey yaparız.

Yine devam edeyim ben çözüm önerilerimizle ilgili ulaşım sorunlarına. Göç dönemlerinde, şehirler arası ulaşımlarda tren seferlerinde vagon sayısının artırılarak daha ucuz ve güvenli tren yolculuklarına yönlendirilmesini sağlanması gerekiyor. Bu, aslında oldukça iyi bir öneri diye düşünüyorum. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ulaşımını sağlayan araçlar için bu D3, D4 belgesi gerektiğini ifade etmiştik. Bunun daha düşük bir bedelle özel bir belge şeklinde verilebileceği kanısındayız yine.

BAŞKAN – Böylece şeyi amaçlıyoruz biz. Mevsimlik tarım işçilerinin önemli bir kısmı ya kendi araçlarıyla veya yakınlarının araçlarıyla gidiyor. Fakat ulaştırmaya çıkabilmeleri için D3, D4 belgesi almak zorundalar. Orada öyle bir şey.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bir ekleme yapabilir miyim Başkanım, müsaade varsa?

BAŞKAN – Buyurun.

MUHARREM VARLI (Adana) – Şimdi, arkadaşlar, çiftçi bu "dayıbaşı" dedikleri -elci deriz biz- bunlarla anlaşır çiftçi. Taşıma ücretini de ona verir. Der ki: "Kardeşim bak, bana şu kadar işçi lazım. Sen bana bu kadar işçiyi -örnek veriyorum- Urfa'dan, Hatay'dan veya Adıyaman'dan -neresiye artık- getireceksin. Yol paranı da veriyorum senin." Şimdi, esas burada işi kısan elciler. Yani çiftçi o parayı ödüyor elciye. Normalde otobüsle getiriliyor, "Bana kamyonla getirmeni istemiyorum." diyor. Çünkü, Allah esirgesin, bir kaza olduğu zaman bir sürü insanın hayatına mal oluyor. Otobüsle getirirken bu sefer eşyayı yerleştirmek açısından da sıkıntı oluyor. Dolayısıyla, elciler kamyonla getirmeyi tercih ediyorlar. Ama bu kabahat çiftçinin kabahati değil, bu aracı olan elcinin yani "dayıbaşı" dediğimiz kişilerin. Bunun esas denetime alınması lazım. Yani taşımaya ilgili esas sıkıntı... Ama bu tren önerisi çok güzel. Vagonlar düşük maliyetli olur ve orada taşınması sağlanırsa çok daha güzel olur, çok daha doğru olur, çok daha güvenli olur.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Devam edelim mi Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – 2016 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde mevsimlik tarım işçilerinin ulaşımı sırasında şehir içi otogar, istasyonlarda, park gibi elverişsiz koşullarda konaklamasına engel olmak için bu işçilere kamuya ait alan ve tesislerden yararlanma imkânı sağlanmasını öngören 3'üncü maddesini hayata geçirmesi gerekiyor. Az önce söylemiştik, arada bekliyor, perişan oluyor bu insanlar. Geçici süre kalabilirler diye düşünüyoruz kamuya ait tesislerde.

MUHARREM VARLI (Adana) – Karataş'taki işçiler, onlar yılın çok önemli bir kısmını orada geçiriyorlar. Mesela o tip geçiren insanlara kaymakamlık vasıtasıyla 1+1 gibi veya profilden olabilir veya depremlerde filan... Mesela Van depreminden artan prefabrikler veya öbür konteynerler oralarda kullanılabilir. Uzun süreli kalanlar için diyorum bunu. Kısa

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 5
sürelî kalanlar zaten en fazla iki aylığına geliyor, bilemediniz iki buçuk aylığına geliyor. Ama o Karataş'ta gittiğimiz, özellikle sebzeçilik ve meyveciliğin bol olduğu yerlerde bu türlü uygulamalar yapılabilir. Doğru da olur yani.

BAŞKAN – Şimdi, ulaşım ile ilgili konu bitti, öyle mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tabii, tabii. Barınmada zaten bunu biz de vurguladık, üzerinde durduk.

BAŞKAN – Buyurun, barınmaya devam edin siz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tamam Başkanım.

BAŞKAN – Üçüncü konumuz barınma.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Üçüncü konumuz barınma Başkanım.

Karataş hakikaten barınma konusunda iyi bir örnek oldu kanısındayım. İşçi aileler hepimizin gördüğü gibi naylon, bez, ağaç dalları ve kamıştan yapılmış, yani insan yaşamıyla bağdaşmayan barınaklarda yaşıyorlar. Konaklama alanı, içme, kullanma suyu temini, tuvalet, banyo, çamaşır yıkama imkânları pek de olanaklı değil. Atıkların da açık alana gelişigüzel dağıtıldığını, ciddi hastalık ve yaralanmalara neden olabildiğini gözlemledik. Geçici yerleşim yerlerindeki yapılar tarım mevsimi dışında atıl kalıyor ve kullanılamaz hâle geliyor. Özellikle kısa süreli işçilerin geldiği yerlerde yerleşim yerleri ve kolaylık tesislerinde işçilerini kültürlerine, davranışlarına uygun şekilde yapılmadığını gözlemlenmiş durumda. Peki, ne yapılabilir diye baktığımızda, İllerin ürün çeşidi, arazi büyüklüğü ve tarımda çalışma süreleri dikkate alınarak toplulaştırılmış tuvalet banyo ve çamaşır imkânları da olan, sağlıklı geçici yaşam alanlarının, mülki idare amirinin uhdesinde oluşturulması ve idamesinin sağlanması gerektiği kanısındayız.

Atıkların yerel yönetimlerce düzenli olarak toplanması gerekiyor. Geçici yapılar mülki idare amirinin gözetiminde muhafaza edilmeli ve sezon başında yeniden kurulumunun sağlanması gerekiyor.

Yerleşim yerleri ve konak tesisi gibi hizmetlerin ise imkânlar ölçüsünde, işçilerin talepleri, yaşam tarzları ve barınma kültürleri dikkate alınarak sunulması gerektiği kanısındayız.

BAŞKAN – Evet, şimdi, barınmayla ilgili, vekilimin önden söylediği, şimdi döner misiniz tekrar barınmaya. Orada şimdi demişsiniz ya “ağaç dalları, kamış” falan öyle bir şey, bilmiyorum, var mı hiç?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Var var.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani “kamış” derken, o çadırı kurabilmek için kamış yok da Levent Bey, şey var...

BAŞKAN – Bence bez falan ya.

MUHARREM VARLI (Adana) – “Saman” dediğimiz kavaktan yapılan ağaçlar var ya, onlarla yapıyorlar çadırları genelde. Kamış türü pek yok.

BAŞKAN – Yani bence naylon da çok. Genelde ne diyorsunuz ona? Branda aslında, yani o. Onun dışında böyle kamış, ağaç dalları...

MUHARREM VARLI (Adana) – ...konusu çok doğru, şöyle doğru: Mesela Karataş'ta ben sürekli gezdiğim için o bölgeleri, işçilerin olmadığı dönemde oraları yıkıyorlar hep, tamam mı? Gidiyorlar, yıkıyorlar. Bir de çiftçilerin de orada bazı şikâyetler olmuştu, hatırlarsanız, hırsızlık olayları, bahçelere girme, efendim, yağmalama olayları filan gibi. Aslında bu tip toplulaştırma, yani toplu bir yerde onların barınmasını sağlamak çiftçilerin de faydasına olacaktır, yani orada çiftçilerin de zarar görmesini engelleyecektir. Ama bu yer sabit olmalı ve her sene aynı işlevi görmeli.

BAŞKAN – Şimdi, barınmayla ilgili hangi uzman arkadaşımız misafirdi?

Evet, şimdi, arkadaşlar, bakın, barınmayla ilgili, tamam, bu yazdıklarının tamam, onda şey yok ama uygulamada gördüğümüz... Biz çok güzel iki örnek gördük: Bir, Adana örneği; iki, Ordu örneği. Ordu'daki örnekte yapılan şeydu: Bir futbol sahası büyüklüğünde iki üç tane alan belirlenmiş ayrı ayrı bölgelerde, etrafı çevrilmiş çitle, gayet güzel güvenlik tedbirini almış kendiliğinden. İçerisinde içme suyuyla ilgili yaklaşık olarak 10-15 tane çeşme, ardından bir tarata bayanlar tuvaleti, ön tarafa 10 tane bayan tuvaleti, arka tarafa 10 tane bayan banyosu, yine ayrı bir tarafta, aynı bu bahsettiğimiz kültüre uygun olarak birbirinden tamamen uzak yerlerde erkekler için de 10 tane tuvalet, arka tarafa da 10 tane banyo. Orta bir yerin de 15 civarında çamaşır makinesinin olduğu, bir yerinde prefabrik bir okul, hatta dedim yani “Bunlara niye şey yapmadınız siz?” Bir de geniş bir alan var bir futbol sahasının yarısından fazla, orası da boş bir alan. Tabii, her taraf yemyeşil, çimler falan böyle, dedik ki: “Niye buraya bir prefabrik falan yapmadınız?” Dediler ki: “Gelen insanlar prefabrik yerde kalmak istemiyor. Bizden istedikleri şu: Etrafı çevrili olsun, güvenli olsun, ışıklandırmasını yapın, tuvalet ihtiyacım, banyo ihtiyacım, temiz su ihtiyacım elimin altında olsun, siz bana bir bölge verin, ben o bölgede çadırımı kurayım.” Böylece toplu yaşam alanı oluşturmuşlar.

Yani mesela, o anlatılanlardan sonra bende daha önce, Ordu'ya gitmeden önce hep aklımda bu su yerlerden dolayı bizim Şanlıurfa'da çok böyle prefabrik kentler kurulduğu için “Ya, böyle bir prefabrik falan gibi bir şey oldu.” diye, ama oraya gittikten sonra benim kişisel düşüncem değişti çünkü bu insanlar sürekli orada kalmıyor ve mesela, çadırları ziyaret ettik, gerçi yağmur çamurdu ama çadırın içine girdiğiniz zaman çok konforlu, adamın 2 odalı, kendine göre dizayn ettiği bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 6

çadırı var. Tuvalet, banyo, temiz su ihtiyacı da hemen yanı başında, yani yanı başında dediğimiz, çok yakın bir mesafede, yani bu odanın bir ucundan bir ucuna kadar. Onları oradan temin ettiği zaman bütün problemlerini çözmüş. Onun için, biz burada Ordu'daki o barınmadaki yer gibi... Bunun maliyeti de hiç yok. Vekilimin az önce bahsettiği "Ya, bunlar kullanılmadığı zaman yıkılıyor, dağılıyor." O problemler ortadan kalkıyor ve bunlara mesela şunu yapmışlar: Şimdi Çalışma Bakanlığı Türkiye genelinde her yıl yüz binlerce toplum yararına çalışma istihdam ediyor. Mesela, şu anda, işte, en son Başbakanımız 150 bin kişi açıkladı orman için. Bu projeyi zaten biz merkeze, Çalışma Bakanlığına almışız. METİP kapsamında Türkiye'de 50 ilde, her bir ilde 5 tane barınma yeri olsa en fazla diyelim, 250 barınma yeri. Biz her yere 3 tane görevli versek Çalışma Bakanlığından toplam 750 kişi, 1.000 kişi, yani bir ile verilen sayı kadar değil. Toplum yararına çalışmalar... Oraya 3 kişiyi koymuşlar, 1 tanesi de bayan, o bayan da çocuklara şey yapıyor, kreş öğretmenliği gibi. Çok muazzam, maliyeti olmayan, işçiler ayrıldıktan sonra da yıkıldı, döküldü problemi olmayan... Mesela, biz gittiğimizde, görevli olduğu için, muslukların o ağızlarını sökmüşler, yerine bir tupa... Ya, o kadar hoşuma gitti ki yani hiçbir maliyeti yok. "Bunu ne kadar amal ettiniz?" dediler, 1 trilyonun altında rakamlardan bahsettiler yani.

Şimdi, bizim mantığımız o olacak arkadaşlar. Yani bizim çözüm önerilerinde... Mesela ben Adana Valisini aradım geçen, iki hafta önce. O bölgede 4 tane yerden bahsettiler mesela. "4 tane bölgede yer bulun, hazine arazisi yoksa bir vatandaşın kamulaştırın, prefabrik ve kalıcı konut yapma yerine tamamen alanlar oluşturun." Mesela, şunu bile yapabiliriz: Diyelim ki, mesela Adana'da dediler ki: "20 bin işçi var." Bizim bunları 5 ayrı yerde yaptığımızı düşünün 4 bin kişiden, siz oraya okul da yaparsınız, aile sağlığı merkezi de yaparsınız. Bunlar prefabrik olur ama vatandaşın kendi kaldığı yerler çadır olur. Hatta şunu bile bize söylediler Ordu'da: "Biz burada, ilk geldikleri yıl kendimiz çadır verdik, bizim verdiğimiz hiçbir çadırı kullanmadılar -bizim, Kızılay üzerinden falan temin ettiğimiz çadırlar var- onun yerine, kendilerinin özel yaptıkları 2-3 odalı çadırları var." dediler. Çünkü artık mevsimlik tarım işçiliğini kendisine bir hayat tarzı olarak gördüğü için ona göre kendini konumlandırmış. Onun için barınmayla ilgili bizim Ordu örneğindeki meseleyi merkeze almamız lazım. Hem hızlı hayata geçeriz hem ekonomik bir şeyi olmaz diye düşünüyorum ben.

Buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkan, Ordu Valisiyle daha sonra da görüştüğümüzde şöyle bir şey: Uzunisa'da baktığımız yer de zaten köy alanıydı. Bir şekilde anlaşılmiş, onların da ihtiyacına yanıt verdiği için sembolik diyebileceğimiz şeyde bir alan hazırlanmış. Yani, oranın kapasitesi de belli ve bizim tarım işçileri açısından sayının büyüklüğü de ortada. Ama asıl önemli olan şu: Biz şimdi bunları söylemişiz, böyle konaklama alanları falan ama yani, bu 50 ildeki durum nedir? Şey yapamayız ama Ordu Valisi "Yer yok." diyordu. Ya kamulaştırılacak oralar, kimse şeyini vermek istemiyor. Yani böyle arsa, arazi değerli, kıymetli. Bir de ona bir şey dememiz lazım. Yani, burada kamu alanları mı olacak, kamu arazisi mi olacak ya da bunun için özel kamulaştırma mı gerekiyorsa yapılacak? İşin bu boyutunu biz hiç burada görmüyoruz ama böyle bir gerçeklik var. Ordu'da Ordu Valisi bunu söylüyordu mesela, o geldi aklıma. Bu gerekli mutlaka, böyle ortak konaklama alanları.

BAŞKAN – Benim hatırladığım kadarıyla, Başbakanlık genelgesinde konaklama yerlerinin öncelikli olarak hazine arazilerine yapılması... Öyle mi?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Evet, doğrudur Başkanım.

BAŞKAN – Öyle bir madde var "hazine arazileri" diye...

MUHARREM VARLI (Adana) – Siz biraz önce zaten söylemişsiniz, Levent Bey de sizin söylediğinizi teyit etti. "Ya kamulaştırın ya..."

BAŞKAN – Hazine arazisi varsa hazine...

MUHARREM VARLI (Adana) – Bizim Adana'da öyle bir problem yok. Yani özellikle Karataş bölgesinde... Zaten bu tarım işçilerinin uzun süreli kalmasının en çok olduğu yer Karataş ve Yumurtalık, o hat. Orada herhangi bir problem yok. Orada, sadece sizin az önceki belirttiğiniz Ordu'daki örneği gerçekleştirebilirsek, yani sürekli bir güvenlikçisinin olacağı, o tesislerin yıkılmayacağı, oradan tarım işçileri gittikten sonra da o tesislerin korunabileceği, geldikleri zaman hazır bulacakları, yani sıcak suyuyla, efendim, içme suyuyla, banyosuyla, tuvaletiyle, hatta dediğiniz gibi, mesela o Tuzla'ya yakın bölgede, hani, "Niye gelmediniz?" diye özellikle söylediniz ya, orada mesela aşağı yukarı 2-3 bin kişi yaşıyor. Yani, orada çok rahat böyle bir düzenleme yapılabilir ve dediğiniz gibi, okul da yapılır, sağlık tesisi de, 2 bin kişilik gene yapılır. Ama sürekli korunan bir yer olması lazım, güvenliğinin de sağlanması lazım çünkü ben Karataş'ta görüyorum, üzülüyorum, tarım işçileri gittikten sonra, affedersiniz, tuvaletler, banyolar yıkılıyor, darmaduman ediliyor, perişan oluyorlar. Yani tekrar seneye, bir daha, bir daha yapılıyor. Emeğe yazık yani, bu kadar masrafa. Ama bir defa etrafi çevrilir, oraya güvenlikçi konulursa o tesis ömür boyu kullanılır.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Başkanım, öncelikle, METİP kapsamında bayağı bir yerleşim yeri oluşturuldu 38 tane ilde. Şunu arz etmek isterim: Toplulaştırılmış yerleşim yeri bulma, alan bulma gibi herhangi bir sıkıntı olmadı şu ana kadar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 7

BAŞKAN – Adana’da var mesela. Adana’da ben Vali Bey’le görüştüğümde söylediği şu: “Orada hazine arazisi olmadığı için yapamadık.” “O zaman, kamulaştırılacak alan bak, ücretini belirle, Çalışma Bakanlığına yaz METİP kapsamında, bize de bilgi ver, biz takip edelim.” dedik. Onun için biz bu “Öneriler” kısmında Başbakanlığın ilgili genelgesinin maddesini yazarak hazine arazisinin olduğu, kamuya ait olan yerler varsa kamuya ait, yoksa kamulaştırılmak suretiyle bu tür geçici alanlar... Zaten şimdi bizim Adana’da her gün kamulaştırılacak hâlimiz yok. Bir sefer 4 tane yer kamulaştırdınız mı, bitiyor bu mesele. Onu biz yazalım. Her iki vekilimizle ben de aynı... Örnek olsun diye söylüyorum. Diğer iller için de geçerli.

Orada, “kamulaştırma” maddesini de söyleyelim.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAN – Başkanım, affedersiniz... Bu öncelikle Çukurova bölgesi için yaygın olarak görülen bir sıkıntı. Toprak çok bereketli olduğu için her alanı değerlendiriyorlar ama diğer illerimizde, 38’inin belki kalanının tamamında yani şey dışında...

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, biz uygulamanın içinden geçiyoruz. Biz hem mevsimlik tarım işçilerinin aileleri yakınlarımız hem kendimiz çiftçiyiz. Şanlıurfa’da, METİP’te uygulanan şey ne kadar para, bana bir söyle bakayım oradan. En fazla gelen paralardan biri. Harran Ovası’nı geziyorum, nedir? “Valla, her köyde 6-7 tane prefabrik ev var, işte, kimin kullandığı belli değil.” Bizim buradaki derdimiz, toplu bir yer olması, güvenliğin alınması ve sürekli orada görevlendirecek eleman olursa o zaman bu işten bir netice alırız. Sosyal yaşam alanları oluşturacağız biz. Yoksa, şu anda dağıttığımız prefabrik konutların haddi hesabı yok. Ama her köyde iki tane, bir tane darmadağım... Bizim dediğimiz, aynen Ordu’daki gibi, toplu, 2 bin, 3 bin kişinin aynı anda çadırlarını kurabileceği, ona göre de bir alan oluşturma. Yani, bunun üzerinden adım atarsak mesafe alırız.

MUHARREM VARLI (Adana) – Mesela, Ceyhan ilçesinde bu problem şöyle çözüldü Başkanım: Yani, mevsimlik işçi olarak gelenlerin bir çoğu Ceyhan’da, Ceyhan’ın hemen dışında “Esentepe” diye bir mahalle var, oraya yerleştiler. Şu anda Ceyhan’daki bütün tarım işçilerinin, yani, affedersiniz, çapalama, pamuk toplama veya diğer işlerinde tamamen amele temini oradan yapılıyor, yani o “Esentepe” denilen mahalleden. Kendileri kendi arsalarını aldılar, ev yaptılar falan. Şimdi çok büyük bir sıkıntı kalmadı Ceyhan’da. Adana’da en büyük sıkıntı Karataş ve Yumurtalık’ta. Çok uzun süreli kalıyorlar yani.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mahmut Başkan, şimdi, Başbakanlık genelgesine bakıyorum tekrar da, orada, “Uygun büyüklükte hazine arazileri arasından seçilmesine özen gösterilecektir.” diye bir ibare var. Ama sonraki maddelerde de bakıyorum, özel olarak kamulaştırma şeyinin önünü açmamış.

BAŞKAN – Biz açalım şimdi. Biz önerimizde, hazine arazilerinin olmadığı takdirde mutlaka kamulaştırma... Kamulaştırma olmadan bazı yerleri zaten çözemeyiz.

MEHMET ERDOĞAN (Adıyaman) – Beş, on yıllık kiralama yapılsa.

BAŞKAN – Veyahut da “kiralama veya kamulaştırma” diyelim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kırk dokuz yıllığına bir sürü özel sektör devlet arazilerini kiralyor ya, hani, o türden şeyler...

BAŞKAN – “Kiralama” diyelim arkadaşlar, Mehmet Bey makul bir şey söyledi, bakın, “kamulaştırma” yerine “kiralama.”

MEHMET ERDOĞAN (Adıyaman) – On yıllık kiralama mesela o yapacağımız prefabriğin bedelinden daha uygun olur herhâlde.

BAŞKAN – Arkadaşlar, “kiralama” deyin çünkü mevsimlik tarım işçilerinin... Yıllar içerisindeki seri de değişiyor. Bir bakıyorsunuz, on yıl sonra orada mevsimlik tarım işçisine ihtiyaç kalmıyor. O zaman kiralarsınız, işin içinden çıkarsınız. “Kiralama”, onu da ekleyin.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – “Ulaştırma” geçmesin o zaman hiç, öyle mi Başkanım? “Kiralama” diyelim.

BAŞKAN – “Kiralama” deyin.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Anlaşıldı.

Devam edelim mi?

BAŞKAN – Şimdi, Mehmet Bey deyince, ben de bir çiftçi olarak kendi kendime şey yaptım. Diyelim ki devlet geldi benim arazimi kamulaştırmaya, ben ona rıza göstermem ama devlet bana dedi ki: “Ver bana buradan, araziden 50 dönüm. Sen ne kazanıyorsun yıllık buradan?” Hesabımda diyelim ki ben 50 milyar kazanıyorum. “Al sana yılda 70 milyar kardeşim, beş yıllığına protokol. “ Hayhay, veririm ben onu. Bence kiralama daha makul. Hem çiftçiye zor durumda bırakmayız zoraki bir kamulaştırma da olmayacağı için. Kiralama daha makul.

MUHARREM VARLI (Adana) – Güzel bir atasözü var ya: Ne şişi ne kebabı...

BAŞKAN – Evet arkadaşlar...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 8

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım, vekillerim; o zaman, barınma sorunlarını da artık geçiyoruz önerileriniz yoksa.

Sağlık sorunlarına geldik. Bir kez, mevsimlik tarım işçisi ve ailelerinde...

BAŞKAN – Mesela, barınma yerine yapılacak olan geçici konaklama yerlerinde aile sağlığı merkezi ve okul... Mesela, siz, biliyorsunuz, 3 bin nüfustan sonra aile hekimi oluyor. Hatta 2.500 ile 4 bin arası. Bizim bu konaklama merkezlerimizde de en az 2 bin, 2.500 nüfus olduğunu farz edersek oraya bir aile hekimi de atarsınız. Hani, diyorduk ya, “Bunları nasıl kontrol edeceğiz? Mobil falan...” O meseleyi de çözmüş oluruz. Okulunu da oraya yaparsın, o dönemlerde aile hekimini de görevlendirirsin, aile hekimine de şu şeyi verirsin, mesela, personel istihdamında problem yaşanan yerlerde nüfusu bine dahi düşse maksimum üzerinden ücret alma var. Geçen ben Şanlıurfa’da bir köyün işini takip ettim, merkeze bağlı gittiğimiz Uluhan köyü -Levent Bey, geldiniz siz benimle- oradaki bir sağlık ocağında, aile sağlığı merkezinde nüfus 3 binden 1.500’e düşmüş. Aile hekimi istifa ediyor. Biz aradık, dedik: Kardeşim, sen ayrılma, ne yapmamız lazım? Dedi ki: “Efendim, işte, şu yönetmelikte şu madde var, bu tür istihdam problemi çekilen yerlerde Sağlık Bakanlığının en üst limitten ücret verme yetkisi var.” Mesela, biz orada -çünkü sürekli sayı değişiyor ya- aile hekimini ücret verme noktasında tatmin edersek aile hekimi istihdamında da problem yaşamayız.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkan, bu toplum sağlığı merkezi burada ne pozisyonda olacak? Daha çok hep ona atf yapılıyor.

BAŞKAN – Şöyle: Benim dediğim manada eğer aile sağlığı merkezlerini biz bu geçici konaklama yerlerine yaparsak bunların denetimi ve aile hekiminin olmaması hâlinde toplum sağlığı merkezine sorumluluğu veriyoruz biz burada.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Aile sağlığı daha küçük bir birim anlamında.

BAŞKAN – Toplum sağlığı bunları denetleyen, onların olmadığı yerlerde devreye giren bir alan, bir üst kuruluş. Yani, devlet hastanesi ile devlet hastanesine bağlı semt polikliniği gibi düşünün. Ben diyorum ki: Sorumluluk semt polikliniğindedir ama semt polikliniğinin ihmal olduğu yerlerde başhekimlik devreye girer gibi bir şey. Öyle ifade edeyim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Şöyle bir açıklık getireyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Aslında bu sağlık sorunlarıyla ilgili çözüm önerilerinde bu var. Eğer uygun görürseniz, bunları da okuyalım, onun üzerinden aile hekimliği, toplum sağlığı merkezine gidelim.

Sistemle ilgili de aile hekimliğini şöyle çok kısa bir cümleyle tanımlayayım: Aile hekimi ya da aile sağlığı merkezi kişiye yönelik koruyucu ve tedavi edici hizmetleri vermekle yükümlü. Toplum sağlığı merkezi ise, çevreye yönelik koruyucu, önleyici sağlık hizmetleri vermekle yükümlü. Mesela, bölgesinde böyle olağan dışı durumda birisi gelmişse bunun sorumlusu toplum sağlığı merkezidir. Ben okuyayım, sonrasında tekrar üzerinden gideriz diye düşünüyorum.

Tarımsal üretimin yoğun olduğu illerde mevsimlik tarım işçilerine sağlık hizmeti verme yükümlülüğü toplum sağlığı merkezinde olmasına karşın -mevzuata göre- toplum sağlığı merkezlerinde bu kurumlarda görev yapan sağlık personeli mobil sağlık araçlarının sayıları yetersiz. Gezici araç sıkıntısı yaşıyor toplum sağlığı merkezleri.

Yine, bebek ölüm sayısı çok yüksek mevsimlik tarım işçilerinde.

Anneler, çalıştıklarından dolayı, bebekler başta olmak üzere, çocukların beslenme ya da sosyal, psikososyal gelişmelerine yönelik ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar.

İkamet edilen yerlerde yeterli sayıda aile hekimi ve aile sağlığı elemanı bulunmuyor.

Tümü aile hekimlerine kayıtlı değil. Aile hekimi kaydını alan gebenin ve bebeğin kontrol, takip ve izleminin gereği gibi yapılmaması hakkında öngörülen performans cezası aile hekimlerinin bölgeyi terk etmeleri sonrası, demin Başkanımın da aslında ifade ettiği gibi, artık takiplerini yapamayacak olmalarından doğacak bir ceza söz konusu oluyor ve bu nedenle de aile hekimleri hiç kaydını almamaya çalışıyor bu kişilerin. O zaman, bu cezadan kaçınmak için de bir çözüm önerisi olabilir kanısındayız. Birazdan geleceğim.

Tarla başı yaşamda sağlık personeli mevsimlik tarım işçilerine ulaşamıyor. Tarla başındaki üreme sağlığı hizmetleri, aşılama hizmetlerine erişimde güçlük olduğu kanısındayız.

Mevsimlik tarım işçileri yeterli ve dengeli beslenemiyorlar. Beslenme bozukluğuna bağlı gelişimsel bozukluklar ve hastalıklar ortaya çıkıyor.

Yine, sağlık bilgileri yetersiz, özellikle koruyucu sağlık hizmetleri erişimleri yetersiz.

Yine en önemli sağlığın bileşenlerinden olan temiz, sağlıklı içme suyunun erişimleri sınırlı.

Yoğun olarak toprakla temas olduklarından dolayı tetanos başta olmak üzere topraktan bulaşan enfeksiyon ajanlarına karşı daha çok riskliler.

Tarım alanlarında sabun ve suya erişim sınırlı olduğundan bulaşıcı hastalıklar ve kimyasallara maruziyet de oldukça fazla. Çalıştıktan sonra gelip, su sorunu olduğu için, hemen el yıkamadan bir şeyler yeme söz konusu olabiliyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 9

“Peki, çözüm önerileri nedir?” diye baktığımızda, mevsimlik tarım işçisi ve ailelerinin yaşadığı sağlık sorunları ve maruz kaldıkları risklerin dikkate alınarak bu konuda izlem protokollerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor; yani, bir kılavuz rehber ortaya konması gerektiği kanısındayız.

Tarım alanlarında sağlık hizmetine erişimi sağlamak için toplum sağlığı merkezi ve bağlı birimler yönetmeliğinde tanımlanan görevler çerçevesinde toplum sağlığı merkezlerinin sayısını artırarak toplum sağlığı merkezlerinin desteklenmesi gerektiğini personel ve mobil araç yönünden düşünüyoruz.

Mevsimlik gezici tarım işçileri ve ailelerinin bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı taramaları, bebek ve gebe takiplerinin düzenli periyotlarda yapılması ve bunlar için gezici ekipler oluşturularak bu ekiplerde çalışacak personelin eğitiminin yapılması gerekiyor.

İkamet ettikleri yerleşim birimlerinde aile hekimliği ve aile sağlığı elemanı eksikliği varsa giderilmesi gerekiyor.

Sağlık hizmetini özünde gezici sağlık ekiplerinin sunacak olmasıyla birlikte, aile hekimlerinin mevsimlik tarım işçilerine hizmet sunmasını kolaylaştırmak için mevsimlik tarım işçilerinin takip edilememesinin performans cezasından müstesna tutulması gerektiği ve sunulan sağlık sisteminin bilgi sistemine girilmesinin zorunlu hâle gelmesinin sağlanması gerekiyor.

Yine, tarla başı konaklamalara hizmet erişimini sağlamak için, çiftçi tarafından, tarlasında çalışan işçilerin -tıpkı demin Çiftçi Kayıt Sistemi’nde olduğu gibi- ve ailelerinin bilgilerinin tarım alanının bağlı olduğu toplum sağlığı merkezine bildirilmesi gerekiyor. Çünkü baştan eş güdüm sağlayacak yer de burası.

Yine, aile hekimliği veri tabanında kişinin mevsimlik tarım işçisi olup olmadığı bilgisinin eklenmesi gerekiyor ve mevsimlik işçilerin takip edilememesinin performanstan ayrı tutularak, sağlık hukuku açısından bildirim zorunluluğunun getirilmesi gerekiyor.

Yine, beslenme eksikliğini giderilebilmesi için yoksul ailelerin belirlenerek tıpkı demin demiryolu ulaşımı konusunda, ulaşım konusunda teşvik yaratıldığı gibi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında gıda yardımı yapılması ve ailelere beslenme eğitiminin verilmesi.

Sağlık bilgisinin mevsimlik tarım işçilerine de eriştirilmesi ve kamu hizmetlerine erişimini sağlamak için -Urfâ’da da görmüştük- “sağlık aracılığı” modelinin toplumun yararına çalışma programı kapsamına alınması ve yaygınlaştırılmasının sağlanması gerekiyor.

Sağlık araçlarının da, hem ikamet edilen yerleşim yerinin bağlı olduğu toplum sağlığı merkezine hem de buradaki ekiplerle birlikte kendisinin de çalışabilecek durumda olması gerekiyor.

Yine, toplum sağlığı merkezleri tarafından temel sağlık konularında farkındalık yaratmak için kolaylıkla anlaşılabilir biçimde açık bilgileri içeren afiş, kitapçık gibi eğitim materyallerinin hazırlanması ve dağıtılması ve “insan davranışlarında inancın etkisi” düşünülerek, bölgedeki, özellikle din görevlilerini doğrudan işleriyle ilgili konularda müftülük, halk sağlık müdürlükleriyle iş birliği eğitimi almalarının sağlanması gerektiği söz konusu.

Sağlık olunca biraz uzun.

Yine, tarım alanında sunulan hizmetlerin sağlık kayıtlarının TSM’ler tarafından tutulması ve bu kayıt sisteminin aile hekimliği kayıt sistemine entegre edilmesinin sağlanması gerekiyor.

Şehre uzak çalışan mevsimlik gezici tarım işçileri ve ailelerinin tetanos başta olmak üzere aşı takipleri neticesinde gerekli bütün aşlarının yapılması gerekiyor. Halk Sağlık Kurumunun sunumunda belki en çok dikkatimizi çeken aşı oranının düşüklüğüydü hepinizin de hatırlayacağı gibi.

Bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı önleyici tedbirlerin alınması, düzenli sağlık taramaları yapılması, 15-49 yaş kadınların izlenmesi, gebe, bebek, lohusa takipleri ki bunların en az dört olması gerekiyor, bunların belli düzenlerle yapılması gerekiyor.

Şebeke suyunun tarım işçilerinin bulunduğu yere taşınması mümkün değilse -bazen çok maliyetli olabiliyor- mevsimlik işçilerin su ihtiyacı için kullandıkları kuyu suları, tankerlerle taşınan sularla ya da dere ya da kanallardan sağlanan suların düzenli olarak dezenfeksiyonu ve kontrolünün sağlanması ve klor tableti dağıtılması yoluna gidilebilir diye düşünüyoruz.

Yine, başta içme suları olmak üzere, başta tarım alanlarındaki sağlık riski az denen çevresel şartların sıhhi şartlara uygun hâle getirilmesinin tedbirlerinin alınması gerekiyor.

Tetanos aşısı ücretsiz olarak yapılmalı; mesela şöyle bir sorum vardı burada: Aile hekimi kendisine yetecek kadar tetanos aşısı yapıyor, tetanos aşısı ücretli olarak veriliyor. E, ücretli olacak ne tarım işçisinin gücü var ne de bunu getiren işverenin gücü var, çiftçinin gücü var. El yıkamalarını düşünerek özellikle tarım alanlarında erişilebilir uzaklıkta musluklu bidonlar ve sabun olması veya bunun taşınabilir olmasının sağlanması gerekiyor.

Sağlıkla ilgili bu kadar Başkanım.

İsterseniz, yine, sizin önerilerinizi alalım.

BAŞKAN – Burada, o barınmayla ilgili kısmı çok ayrıntılı aşmamız lazım. Bizim, geçici konaklama yerlerini ayrıntılı bir şekilde tarif etmemiz lazım “barınma” kısmında çünkü o tarif bizim sağlıkta da işimize yarayacak. Mesela biz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 10

burada diyoruz ya “İçme suyu getirilemeyen...” Mesela biz geçici barınma yerlerinde şunu şart koşacağız: Birinde biz dört beş tane yer yapıyorsak oranın içme suyu çekilecek şebekeden -bir sefere mahsus bir yatırım yapılacak- altyapı yatırımları olacak, sağlık hizmetlerinin verilebilmesi için aile hekime bir yer tahsisi olacak -işte bir prefabrik yer mesela olabilir- işte eğitim için bir yer yapılması gibi, onu yaptığınız zaman zaten bu işte klordur, tablettir, şeydir, bunların çoğu kendiliğinden çözülüyor. Mesela, orada da dikkatimi çeken, bütün tuvaletlerde sıvı sabunluk yerleri var, şey geldiği zaman, mevsimlik tarım işçileri geldiği zaman dolduruluyormuş onlar, sürekli bir şekilde takip ediliyor. Eğer, biz, bu konaklama yerlerini idare olarak belirlediğimiz çerçeve içerisinde yaptığımız zaman, bu sağlıkla ilgili kısımların da önemli bir kısmını orada çözmüş oluruz.

Genel, diğer öneriler gayet, benim gördüğüm kadarıyla, yeterli ama arkadaşlarımızın değerlendirmesi varsa buyursunlar, yoksa devam edelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Devam edeyim o zaman Başkan.

İş sağlığı ve güvenliği sorunlarından sağlıktan hemen sonra bahsedelim dedik, çünkü birbirleriyle oldukça ilişkili.

Yine, tarım işçilerine ilişkin fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal faktörlere bağlı meslek hastalıkları ve iş kazaları tehlikeleri oldukça fazla. Solunum sorunları, deri sorunları, kas, iskelet sistem hastalıkları, üreme sağlığı sorunları, hayvanlara bağlı hastalıklar, kanser ve nörolojik sorunlar gibi mesleki sağlık sorunları sıklıkla karşımıza çıkabiliyor.

Yine, tarım işçilerinin çalışma koşullarından uzamış çalışma, vardiyalı çalışma gibi sosyal ve ekonomik zorluklar da psikososyal sorunlara neden olabiliyor.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri bulunmuyor ve yaptıkları işe ve iş yerlerine özgü risk değerlendirmesi yapılmıyor. Biliyorsunuz bizim mevzuatımızda 631 sayılı Yasa aslında doğrudan risk temelli, koruyucu, önleyici yaklaşıma öncelik veriyor ama tarım işçilerinde böyle bir değerlendirme yapılmıyor. İşyerinin aslında risk değerlendirmesi yapılmadan işe başlanmaması temel koşullardan birisi.

“Çözüm önerisi ne yapabiliriz peki?” diye kurguladığımızda:

Tarım sektöründe iş sağlığı ve güvenliği yönünden alınacak genel önlemler çerçevesinde tüm çalışanlara yapılacak işin tehlikeleri ve koruma yöntemlerini içerecek şekilde iş sağlığı, güvenliği eğitimi verilmesi gerekiyor. Belki temel iş sağlığı, güvenliği eğitimi denebilir.

Çalışanlar pek çok tehlike kaynağına maruz kaldığı için yapılacak faaliyete yönelik olması gerekiyor. Bıçakla yapılacak iş ile aletli tarımda yapılacak işler farklıdır, riskleri farklı olabiliyor. Bu gerekle de İSG (İş Sağlığı Güvenliği) Genel Müdürlüğü, Halk Sağlık Kurumu, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ve diğer kurumlar tarafından, buradaki sakinme ve önleme yolları hakkında eğitim kampanyası yürütülmesi gerekiyor.

“Ne yapılabilir?” diye düşündüğümüzde, kırsal destekçi ve eğitimden destek alınması, afiş gibi bilgilendirme dokümanlarının dağıtılması, kamu spotları -güvenli çalışma anlamında- hijyen ve güvenlikle ilgili sergiler, uygulamaya dönük gösterimler ve aynı zamanda ilkökul kademesi de dâhil öğretimler kademesinde iş sağlığı, güvenliği dersleri müfredatı eklenmesi.

Yine çalışma yöntemleri, araç gerçek, kimyasalların güvenli kullanımı konusunda bilgi verilmesi.

İş müfettişlerinin tarım eğitimi yapılan fakülte ve okulları aralıklı olarak ziyaret ederek tarımda genel güvenlik ve sağlık hizmeti adlı söyleşiler yapması, hatta belki bu rutine bile bindirilebilir hani belli düzenlerle.

Yine, tarım faaliyetlerinin yoğunlaştığı dönemlerde işçilere yönelik kısa süreli eğitim organizasyonu yapılması. Tarımda iş sağlığı, güvenliği çalıştay, seminer ve yarışmalar düzenlenebilir.

Başkanımıza demin arz etmiştim, o da biliyor, önümüzdeki ay mesela Urfa’da tarımda iş sağlığı, güvenliği çalıştay var, tüm taraflar katılıyor, biz üniversite olarak katılıyoruz, Sağlık Bakanlığı katılıyor, meslek hastalıklarından katılım var, Çalışma Bakanlığında katılım var.

Tarımda kullanılan makine ve ekipmanın tasarımı, üretimi, kurulumu ve kullanımı hakkındaki Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen güvenlik standartlarına uygunluğunun tesisinin sağlanması, piyasa gözetiminin yapılması gerekiyor. Halihazırda da eski güvenlik donanımlarından eski traktörler varsa bunların yenilenmesi yönünde destek sağlanabiliyor. Tarım kredi kooperatiflerince de çiftçilerin yeni ve güvenli aletlere geçişlerinin teşviki söz konusu olabiliyor.

Burada önemli sorunlarından birisi tarım kimyasalları. Kimyasalların mutlaka reçeteye satılması hususu Gıda Bakanlığı tarafından değerlendirilmeli ve denetim altına alınmalı.

Tarım üreticilerinin ve distribütörlerin, kullandıkları, sattıkları kimyasalları kendisinin geri alması gerekiyor ve böylece ortalıkta ambalaj atıklarının kalmaması gerekiyor.

Yine, meslek hastalığına ilişkin düzenlemelerle bütün sağlık basamaklarından sağlık kurullarına tespiti yapılarak raporlanması gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 11

Yine, bunların önlenebilir olduğu konusunda tüm sağlık personelinin bilgi ve duyarlılığını artırıcı projelerin yürütülmesi gerekiyor.

İş sağlığı, güvenliği mevzuatının tarım sektörüne etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yine, iş ve müfettişlerinin bu konuda eğitilmesi gerekiyor ve mevzuat gereği görevlendirilecek iş güvenliği uzmanlarının da tarım sektörü ve tarımsal faaliyet konularında bilgi sahibi olmaları zorunlu tutuluyor. Örneğin, biliyorsunuz, “madene giden, denetim yapanlar daha çok maden mühendisleri” gibi bir yaklaşım söz konusu oluyor.

Yine, daha geçtiğimiz dönemde İnşaat ve Madende İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi’ni -ILO’nun- ülkemiz onayladı.

Yine, 184 sayılı Tarımda İş Sağlığı, Güvenliği Sözleşmesi’nin de ülkemizce onaylanması burada en son öneri olarak görülebilir diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Bu 184 sayılı ILO Sözleşmesi’yle ilgili ben raporda çok ayrıntılı bir not buldum, teşekkür ediyorum emeği geçen arkadaşlara.

Buyurun.

MUHARREM VARLI (Adana) – Şimdi, burada, arkadaşlarımız çok güzel bir tespitte bulunmuşlar, teşekkür ediyorum kendilerine, tarım aletlerinin yenilenmesiyle alakalı.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Son şeyi diyorsunuz değil mi efendim?

MUHARREM VARLI (Adana) – Evet, bir önceki sayfada geçen, tarım aletlerinin yenilenmesiyle ilgili.

Orada tarım işçilerinin güvenliğini sağlamak açısından da hem traktör hem tarım aletlerinin çok önemi var. Fakat, tarım kredi ne yazık ki -bakın özellikle bunun altını çizerek söylüyorum- serbest piyasanın çok üzerinde bu aletleri satıyor. Yani tarım kredi bunu teşvik etmeli. Çok doğru bir tespit yapmışlar. Bunu, Tarım Kredi Genel Müdürlüğüyle görüşerek, yani gerekirse devlet desteği sağlayarak, bu aletlerin yenilenmesi noktasında -işte traktördür, römorktur- tarım kredinin destek vermesi lazım çiftçiye.

Bakın, gübre fiyatları dışarıda tarım krediden daha ucuzdur, mazot fiyatları dışarıda tarım krediden daha ucuzdur. Gidin, tarım krediden bir alışveriş yapın göreceksiniz bunu yani. Onun için, tarım krediyi bu konuda teşvik etmeye zorlamak zorundayız yani hem işçilerin güvenliği açısından hem çiftçinin ekipmanını yenilemesi açısından.

BAŞKAN – O zaman bu maddeye şey de ekleyebiliriz; “Yenilenmesi ve teşvik desteği...”

MUHARREM VARLI (Adana) – Ben teşekkür ediyorum, çok doğru bir karar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tarım krediyeye zaten çok açıklıkla aslında alt tarafta yer verdik: ...yeni ve daha güvenli tarım teşvik edilir...” de, tarım kredinin iç işleyişine bizim burada bir şey yazmamız...

BAŞKAN – Tarım krediyeye teşvik var mı orada?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım şöyle yazmıştık: “Tarım Kredi Birliğince çiftçilerin yeni ve daha güvenli tarım teşvik edilir.”

BAŞKAN – Tamam o zaman.

Yalnız, şu var Muharrem Bey: Şanlıurfa’da -acaba bu bölgesel bir şey mi- gidip tarım aletleri aldığımız zaman yüzde 50’sini devlet ödüyor şu anda.

MUHARREM VARLI (Adana) – O ayrı, hibe desteği var.

BAŞKAN – O ayrı mı?

MUHARREM VARLI (Adana) – O ayrı. Benim söylediğim tarım kredinin verdiği.

BAŞKAN – Şu anda böyle bir şey var, mesela mibzer alıyorlar...

MUHARREM VARLI (Adana) – O var, hibe desteği var, küçük çiftçiye bir defa, ömrü hayatında bir defa bir destek veriliyor.

BAŞKAN – Sulama şey alıyor... Ama şey, mesela farklı farklı alabiliyorsunuz; mesela sulama alıyorsunuz, mibzer alıyorsunuz, pulluk alıyorsunuz...

MUHARREM VARLI (Adana) – Farklı farklı, mibzer alıyorsunuz, pulluk alabiliyorsunuz. O var, onlar var.

BAŞKAN – Yüzde 50 var şu anda evet.

Tamam arkadaşlar, buyurun, devam edelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – O zaman, Başkanım, İş Sağlığı Güvenliği bölümünü geçiyoruz.

BAŞKAN – Tamamdır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Eğitim sorunlarına geldik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 12

Mevsimlik tarım işçisi aileleri okulun açık olduğu dönemde tarım alanlarında çalıştıklarından çocukların okullaşma oranı, okula devam ve okul başarısının düşük olduğunu gözlemlemiştik sahada.

Yine, mevsimlik tarım işçilerinin okul çağındaki çocuklarını, küçük çocukların bakımını üstlenmesi nedeniyle okula gönderilmeleri de güçleşiyor. Yine, 8-9 yaşındaki kişilerin, küçük çocukların çocuklara bakıcılık yaptığını bilakis gözlemlemiştik bilfiil.

Çocukların okul naklinde sorun yaşanıyor. Bunu kendileri dile getirmişlerdi.

Çocukların tarım mevsiminde yapılan merkezî sınavlara girmeleriyle ilgili bir sorun yaşadıkları gözlenmişti.

Yine, düşük gelirli olmaları nedeniyle buradaki aileler, çocukların eğitim harcamalarını karşılayamıyorlar ve ebeveynlerin de eğitim düzeyi düşük olduğu için önemli bölümü de okuryazar değil. Neredeyse tamamının mesleki eğitim ve tarım işçiliği dışında bir iş tecrübesi bulunmuyor.

“Peki, ne olabilir?” diye düşünüldüğünde:

İkamet edilen bölgelerde “YİBO” dediğimiz yatılı ilköğretim bölge okulları olabilir. Çocuklar bu okula yönlendirilebilir. Buradan istifade edilemediği hâllerde de mobil eğitim, çadır okul ve taşınabilir eğitim uygulamaları yaygınlaştırılabilir.

Okul nakilleri sırasında kolaylık sağlanabilir. Tarım işçisi ailelerin çocukları için e-okul sisteminde öğrenci nakil nedenleri arasında yer alan “her ikisi de çalışan velilerin iş yeri adresi ve kayıt bölgesi içerisinde” seçeneği yerine “mevsimlik tarım işçisi ... öğrenci seçeneği de kullanılabilir, yine aile hekiminde dediğimiz gibi bir ekstra simge eklenebilir düşüncesi söz konusu.

Taşınabilir eğitim uygulamasının benimsenmesi hâlinde ise mevsimlik işçilerin çalışma üzere gittiği yerlerdeki okullar taşıma merkezli olarak eğitim veren kurumlar içerisine dâhil edilebilir ve ücretsiz taşıma ve yemek hizmeti sunulabilir. Taşınabilir eğitim modeliyle söz konusu hizmetlerin takibi de sağlanabilir.

Yine, ebeveynleri ikna edebilmek için ŞNT(şart nakit transferi) gibi özendirici tedbirler etkin bir şekilde uygulanabilir ve bilgilendirmeler sağlanabilir.

Çalışması hâlinde öğrencinin aileye günlük getirisi ve çocuğunu okula göndermeyen aileye verilen kanuni ceza birlikte nazara alınarak çocuk işçiliğini önleyebilecek transfer ceza tutarlarının saptanması gerekiyor.

Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının üzerinde şartlı eğitim yardımı artırılabilir. Şartlı eğitim yardımları, ailelerin, tarım işlerinde çalıştıkları dönemde eğitime devam eden çocuklarına ödenmeye devam edilebilir.

Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikamet ettiği illerde yatılı ilkököl ve bölge öğretim okulları açılması, çocukların buraya yönlendirilmesi, burada eğitilemediği hâllerde de aynı şekilde bunun yaygınlaştırılması ve burada en yakın okula bağlı şubeler açılarak beslenme, ulaşım ihtiyacının devlet tarafından karşılanması yoluna gidilebilir.

Yine, demin bahsettiğimiz konuda e-nakilde kolaylık sağlanabilir, e-okul sisteminde de tarım işçisi öğrencisi seçeneği söz konusu olabilir. Burayı 2 defa yazmışım, kusura bakmayız, üst üste gelmiş çok öneri olunca eğitimle ilgili.

Yine, ailesi tarım işçisi olarak çalışması nedeniyle eğitimi aksayan öğrenciler için hızlandırılmış programlar -hani deyim yerindeyse “zip”lenmiş, daha kısaltılmış gibi- özel müfredat programları, hizmet içi eğitimler yapılabilir ve rehberlik hizmetleri oluşturulabilir.

Yıl içinde sıkıştırılmış eğitim programlarıyla kasım-nisan ayları arasında ders saatleri artırılmış, işlenecek tüm konuların yetiştirileceği özel eğitim takvimleri oluşturulabilir.

Yine, kayıtları sürekli ikamet ettikleri yerde bulunduğundan, merkezî sınavlara ailelerin tarım işçiliği yaptığı yerde girmeleri için de kolaylık sağlanabilir.

Yine, tarım işçisi olarak çalışan ailelerin çocuklarının kırtasiye, giyim, eğitim malzemesi ihtiyaçları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma ve İl Millî Eğitim müdürlükleri tarafından karşılanabilir.

Aile Bakanlığınca okul çağına gelmemiş çocuklar için toplu yerleşim yerlerinde okul öncesi kreş bakımevi hizmetleri sunulabilir.

Özel eğitim ihtiyacı bulunan çocuklar için Rehberlik Araştırma Merkez Müdürlükleri tarafından gerekli organizasyon söz konusu olabilir.

Bir mesleği olmayan ya da yeterli mesleki donanıma sahip olmayan tarım işçilerinin niteliklerinin geliştirilerek istihdamını artırmak için İŞKUR tarafından meslek edinme kursları açılabilir ve bundan faydalanabilirler.

Yine ikamet ettikleri illerde kaldıkları dönemde Millî Eğitim Bakanlığının yaygın eğitim kurumlarınca sunulan, başta okuryazarlık olmak üzere, yetişkin programlarından öncelikli olarak yararlanması sağlanabilir.

İŞKUR tarafından da tarımsal üretim açısından mesleki yeterliliklerini artırmak amacıyla meslek kursları sunulabilir. Eğitime devam etmemiş ve mecbur öğrenim çağı dışına çıkmış tarım işçileri, halk eğitim merkezleri ve meslek eğitim merkezleriyle açık öğretim okullarına yönlendirilebilir kanısındayız.

BAŞKAN – Konuyla ilgili değerlendirmesi olan vekilimiz var mı?

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 13

MEHMET ERDOĞAN (Adıyaman) – Şimdi, Urfa’da gezdiğimiz evlerde de bize söylediler: Şubat tatilinde -gerçi burada hızlandırılmış eğitim diye not düşmüşsünüz ama- bunlar kayıt altına alındığı zaman o öğrencilere özel bir eğitim şubatta düşünülebilir mi diye o zaman da konuşmuştuk. Bir de Adana’da Kaymakam Bey’le görüştüğümüzde -servis gelmiyor, vesaire dediler ama- Kaymakam Bey “Servis noktasında, yemek noktasında sonuna kadar destekçiyim ama önce ‘Tamam.’ diyorlar, daha sonra bu sayı gittikçe düşüyor, kimse kalmıyor.” dedi. Yani, bununla ilgili gerekli tedbirler alınmış servis noktasında, yemek noktasında fakat öğrencilerin önce “Tamam.” deyip gelememesi, bu da ayrı bir sorun. Bunu da paylaşmış olayım ben.

BAŞKAN – Şimdi, bununla ilgili arkadaşlar, benim sahada gördüğüm iki durum var: Birincisi, mevsimlik tarım işçilerinin çok önemli bir kısmı -belki bu veri yanlış olabilir ama yüzde 75-80 oranında- nisan ayının başında bulunduğu ilden ayrılıyor, kasım ayının sonunda dönüyor, Nisanın 15’inde falan ayrılıyor, Kasım ayının 15’inde, 20’sinde dönüyor. Bu önemli bir yekûn.

Şimdi, biz bunların kendi yaşadıkları illerde -işte, Şanlıurfa’da, Adıyaman’da, Diyarbakır’da diyelim- buldukları yerlerde Kasımın 15’inde başlayıp Nisanın 15’inde biten özel bir müfredat yaptığınız zaman hiçbir problem kalmıyor. Urfa’da bu işle ilgilenen bir eğitmen arkadaş var -ondan ben bir bilgi notu istedim, geçen hafta da sizinle paylaşmıştım- işte “Yılda yüz seksen gün aktif olarak eğitim öğretim var.” diyor, şu andaki mevcut sisteme göre günde altı saat. Bizim bahsettiğimiz şekilde eğer kasımın sonunda başlayıp nisanın ortasında bitirilecek bir programda -yani, bir takvimlendirme de yapmış- günde sekiz saat ders verilmesi hâlinde cumartesi, pazar da tatillerini kullanmak şartıyla gayet güzel bir eğitim-öğretim dönemi oluyor. Yalnız, burada şu öneriyi sizin az önce dediğiniz taşıma merkezini getiriyor: Bu okullarda okuyan çocuklara öğle arası yemeklerinin okuldan verilmesi gerekiyor. Zaten, biz taşıma merkezlerinde Türkiye’de yüz binlerce, hatta belki milyonu aşkın öğrenciye öğle yemeğini orada veriyoruz, taşımayı zaten yapıyoruz. Bu öğrencilerin hangi mahallelerde olduğu da belli. Mesela, o dediğiniz e-okul sisteminden o tuş, modül eklendiği an bunların hangi mahallelerde okudukları da belli. Biz o mahallelerdeki 2 tane okulu mevsimlik tarım işçisi okulu olarak ilan ettiğimizde, onların da taşınmalarını sağlayıp öğle yemeğini orada verdiğimizde bu çocuklar yüzde 100 bir şekilde, net, çok güzel bir eğitim alırlar.

Adana’da ise -dikkat ederseniz- gittiğimiz herkesin bize söylediği ortak şey... “Ne zaman buraya geliyorsunuz.” dedim, dediler: “Biz buraya ocağın sonunda geliyoruz. Birinci dönemimizi tam okuyoruz.” Bu da ikinci bir grup yani yüzde 10, yüzde 20’ye yakın da böyle bir grup var. Bunlar da diyor ki: “Biz birinci döneme normal, ekimde başlıyoruz, ocağın sonuna kadar biz okulumuza devam ediyoruz, birinci dönemi gayet başarılı geçiyoruz ama buraya geldiğimizde ikinci dönem olmuyor çünkü çalışıyoruz.” Eğer biz bütün mevsimlik tarım işçileriyle ilgili konaklama sorununu geçici konaklama merkezleri üzerinden çözdüğümüz an -Ordu’da olduğu gibi- diyelim ki ocak ayının sonunda Karataş’a geldi. Etrafı çevrilmiş, çadır alanları oluşturulmuş, içinde bir prefabrik okulu olan bir yere geldiği zaman oranın millî eğitim müdürlüğü bilecek ki bu bölgeye -zaten e-okul üzerinden belli oluyor nereye gittiği- buraya 4 bin kişi gelip yerleşecek ocak ayı sonu itibarıyla. Burada da işte bin tane öğrencisi var, buradan 7 tane sınıf çıkıyor, ikinci yarı eğitimini normal eğitim müfredatına uygun olarak bulunduğu geçici konaklama merkezlerinden verdiği zaman biz çocuklarımızın eğitim sorununu çözüyoruz, hiçbir problem kalmıyor.

Buyurun Abdullah Bey.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkanım -burada bir şey konusu- daha baştan “yatılı ilköğretim bölge okulları” diye girmiş hani çözüm modeli olarak da. Bunun, şimdi bir kolaylaştırıcı özelliği olmaktan ziyade, daha çok, hem uygulama açısından hem de bizim konuştuğumuz örnekler açısından çok doğru olmadığı, gerçekçi olmadığı... Yani, düşünün şimdi, bir yerde olacak, sonra bütün o bölgedekileri oraya götür, getir, benzeri... Aslında daha çok bizim şey yaptığımız, konaklama, yerleşim ve o tarım alanlarına yakın yerlerdeki mevcut okulların değerlendirilmesi şeklinde, değil mi? Yani, yeniden böyle bir şeyi teşvik etmek -yani burada bölge okulları açılınsın, yapılsın, edilsin, benzeri tür şey- başka problemleri de beraberinde getirecektir. Yani, sanki ilk akla gelen şey buymuş gibi olması biraz çözüm modeli olarak sıkıntı olabilir.

BAŞKAN – Bence çözüm olarak, o kasım ve nisan diyoruz ya, önce birinci madde olarak onlara yönelik olarak... Daha doğrusu, maddelerin yerini değiştireceğiz burada. Levent Bey’in dediği şöyle haklı: Şimdi, ben mevsimlik tarım işçisiyim, benim okul çağında 3 çocuğum var. Şimdi, yatılı ilköğretim bölge okulu da olsa eğer ben nisan ayı sonunda oradan ayrılacaksam çocuğumu mutlaka alır götürürüm, bırakmam çocuğumu geride. Ama, eğer o müfredat içerisinde eğitimini alırsa sorun yok. Diyelim ki işte Adana’ya gelenler... Şimdi, ben geleceğim, şubat ayından itibaren sekiz ay çocuğumu orada bırakacağım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani, sizin dediğiniz formülle hem Urfa’da -örnek veriyorum- böyle bir bölge okulu oluşturmak yani bölge derken mevsimlik işçiler için oluşturmak...

BAŞKAN – Aynen, bulunduğu yerde...

MUHARREM VARLI (Adana) – ...hem de buldukları yerde, çalıştıkları yerde bir okul oluşturmak, o doğru olacak.

BAŞKAN – Bir de bu şunu da çözer: Dikkat ederseniz, bu sosyal uyum... Mesela, öğrenciye diyorsun ki niye okula gitmiyorsun? Şimdi, alıyorsun sen o çocuğu Karataş’ın bir köyündeki başka bir okula, bir sınıfa yerleştiriyorsun. Şimdi,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 14

ortama yabancı, çocuklara yabancı, eğitim müfredatından geri, çocuk geri kalmışlığını kendi içine kapanarak sosyal dışlanmışlık olarak algılayıp o okula gitmiyor. Ama, gittiği yerdeki bu geçici konaklama yerlerinde kendisi gibi aynı ilden gelen çocuklarla oluşturulacak olan bir okulda hem çocuk sosyal ortama uyum problemi yaşamıyor hem de oraya getirilip atanacak olan öğretmen de hep aynı düzeydeki öğrencilere hitap edeceği için verim almaya başlıyor. Biliyor ki bu okul, bu çocuklar birinci dönemini kendi illerinde okumuş, bu dönem içerisinde de gelip burada ikinci dönemini tamamlayacak olan öğrenciler. Yani, biz bu yöntemle eğitim meselesini ciddi anlamda çözeriz. Ha, çocuk işçiliği de “Bunlar geldikleri yerlerde çalışmasınlar.” sorusu, o ayrı bir olay. O çocuk işçiliği meselesini de...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Ayrı bir başlık zaten Başkanım o.

BAŞKAN – ...ayrı başlık altında değerlendiririz ama önce bunu, sonra da yatılı ilköğretim bölge seçenekleriyle... Mesela, adam vardır, der ki: “Kardeşim, ben gidiyorum ama benim burada kardeşlerim var, işte, çocuğun amcaları var, teyzeleri var, bu yatılı bölgede kalsın.” Zaten yerleşir, onda bir problem yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – O zaman son seçeneğe onu indirirsek...

BAŞKAN – Onu son seçeneğe, diğerlerini öne doğru almakta fayda var.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – ...ikamet ettiği yerdeki eğitim ve gittiği yerdeki eğitimi önceleyerek öbürünü son seçeneğe indirirsek bir sıkıntı olmayacağı kanısındayım.

BAŞKAN – Aynen öyle, o sorun olmaz.

Buyurun devam edin.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Eğitimle ilgili başka öneri var mı acaba?

BAŞKAN – Yok, sosyal güvenlikte var.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – O zaman ben sosyal güvenlikle devam edeyim.

Büyük bir bölümü mevsimlik tarım işçilerinin, kayıt dışı çalışma nedeniyle sosyal güvenceye sahip değiller. Yine, mevsimlik tarım işçileri sosyal güvenlik sisteminde görülen denetim yetersizliği, yüksek prim yükümlülükleri, sosyal güvenlik rejimleriyle ilgili norm ve standarda aykırı farklı farklı düzenlemeler, normal sosyal güvenlik sistemlerinin öngördüğü zorunlu sigortalılığa karşı bazı konularda ortaya konulan isteğe bağlı gibi nedenlerle sosyal güvenlik çatısının altına kendileri de girmeyi istemeyebiliyor. Tarım kesiminde çalışan işçilerin büyük bir bölümünün yeşil kart -eski adıyla tabii ki- sahibi olmaları nedeniyle tarım işçisi olarak sosyal güvenlik kapsamına girmekten imtina ettikleri, sigorta olarak bildirmesi hâlinde ise işten ayrılarak çalışmadıkları ve durumun özellikle hasat zamanında işverenleri çok büyük sıkıntıya soktuğu, sigortalı olarak bildirim yapılmaması hâlinde ise kaçak işçi çalıştırır duruma düştükleri ve özellikle iş kazaları yönünden sorunlar yaşandığı karşımıza çıkıyor. Peki, ne olabilir diye düşünüldüğünde, Ek-5 kapsamındaki sigortalılardan gün bazında her yıl için 1 puan artırmak suretiyle alınan primler yirmi gün üzerinden sabitlenebilir.

BAŞKAN – Bunu bir izah edebilir misiniz? Yani, ne demek istiyoruz burada?

MUHARREM VARLI (Adana) – Bunu bir açabilir misiniz, ben de merak ediyorum, ne demek istiyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Uzmanımız daha detaylı söyleyecek şimdi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Şimdi, efendim, tarımda mevsimlik tarım işçileri olarak süresiz çalışan yani geçici olarak çalışan vatandaşlarımız Ek-5 kapsamında düşünüldüğü takdirde...

BAŞKAN – Ek-5 dediginiz ne?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Ek-5 dediğimiz de bu süresiz çalışanlara yönelik sigortaya kaydolma imkânı tanıyan bir sosyal güvenlik rejimidir. Bu sosyal güvenlik rejimindeki en önemli özellik, isteğe bağlı, zorunlu değil. Öyle olunca onlar bu şeye girmek istemiyorlar, birinci öncelikleri onların çünkü sigorta sistemine girdikleri zaman -bu kesiminin büyük bir çoğunluğu sosyal yardım alıyor- sosyal yardım kesileceği endişesiyle onlar onu istemiyorlar. Bunu şey yapmak için birincisi, belki bu zorunlu hâle getirilebilir, bir öneri; raporun kendisinde var ama bunu buraya yansıtmadık. Diğerleri ise onlar için öngörülen... Onlar da yüzde 20’si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası, yüzde 12,5’u genel sağlık sigortası, yüzde 2’si de iş kazası ve meslek hastalığı sigortası olmak üzere toplam yüzde 34,5 bir kesinti ortaya çıkıyor.

BAŞKAN – Prim ödüyorlar bunlar.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Prim ödemek zorunda kalıyorlar. Bu primleri ödeme durumları da -on sekiz günle başladı bu uygulama- on sekiz günü otuz güne sayıyor, on sekiz günlük sigortalı çalışması var ise otuz gün üstünden sayılıyor. Ama, biz bunu kanunda -her yıl 1 puan artırarak on sekiz, on dokuz, yirmi, şu anda yirmi iki- biz bir şekilde sabitleyelim ki...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 15

BAŞKAN – Nereye kadar devam edecek mevcut durum?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – 30'a kadar devam edecek efendim. Her yıl artırıldığı için 30'a kadar...

MUSTAFA BİLİCİ (Van) – Yani, on yılda mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Evet, on yılda böyle bir şey var.

BAŞKAN – Yani, bugün bu şekilde isteğe bağlı olarak çalışan ile sekiz yıl sonra çalışanın ödediği ücret bugününük mukayesesıyla artıyor o zaman, öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Tabii, artıyor efendim.

BAŞKAN – Siz burada yirmi gün üzerinden sabitleyerek bir bakıma bunlara diyorsunuz ki: “Yirmi günlük sigorta yatır, ben seni bir ay olarak göstereceğim.” O makul, anladım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Bir ay olarak sayayım diye böyle bir girişim var efendim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu iyileştirici bir şey oluyor yani.

BAŞKAN – İyileştirici bir şey, tabii.

MUHARREM VARLI (Adana) – Kişinin kendisi mi yapacak?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Yok, kanunda her yıl 1 puan öngörüldüğü için biz onu eğer yirmiyle sabitlesek bu haktan yararlanmak isteyen işçiler için artık yirmi gün üstünden...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Primi kendisi ödüyor tabii.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Tabii, en büyük sıkıntımız o zaten.

BAŞKAN – Yani, burada bir zorunluluk yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Evet.

BAŞKAN – Ben şöyle anlıyorum: Mevsimlik tarım işçisi kardeşimiz “Ben sigortalı olmak istiyorum.” dediği zaman, diğer isteğe bağlı sigortalılardan farklı olarak biraz daha az şey ödeyecek, öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Evet.

BAŞKAN – Tamam, isteğe bağlı olduğu için sorun değil bu.

MEHMET ERDOĞAN (Adıyaman) – Bunu da rakamsal olarak kıyaslasanız ne kadara gelir?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Yirmide sabitlesek üçte 2'sini ödeyecek. Tabii, o sigorta primi kazanç...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, Mahmut Başkan, arkadaşlar; bu durum yani bu sosyal güvenliğin bu Ek-5 benzeri türdeki şey, mevcut hâliyle düzenleme. Ama, biz, tabii, başka bir toplamda hani daha yapısal bir mesele olarak “İş Kanunu'na tabi olsunlar, şu 50 kaydı olmaksızın.” gibi dediğimizde bu değişecek tabii. O zaman bu sıkıntı... Yani, kendileri sigorta primi ödemekten öte doğrudan sigortalılar gibi olacak.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Normal sigortalılar gibi yani bir fabrikada çalışan işçi gibi o da aynı kanunda.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Biz bunu teşvik etmeliyiz, değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Ama, işte, tarımın yapısal durumu...

BAŞKAN – Onlar var değil mi? Diğer önerilerde var o.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – O zaten önerimizde de var Başkanım.

BAŞKAN – Devam edin isterseniz.

KOMİSYON UZMANI ALİ ÇOLAK – Bir de şeyi söyleyeyim Başkanım izin verirseniz.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı geldiğinde burada bize rakamları da söylemişti. “Her yıl 1'er puan artırıyoruz, en son sistemimizde de 285 bin işçi mevsimlik tarım işçisi olarak prim ödüyor ama biz bunların mevsimlik tarım işçisi olduğunu değil, işte, emekliliğe yaklaşmış olan kişilerin müracaatıyla oluştuğunu düşünüyoruz.” diye de bir açıklama getirmişti.

BAŞKAN – Devam edin, o dediğiniz öneri olacak ileride.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Geçici çalışanlara uygulanan, bunu söylemiştik.

Genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenmek suretiyle sağlık yardımlarından...

BAŞKAN – Yok, şu ne? “Tarımda geçici çalışanlara uygulanan sosyal güvenlik rejimleri arasında...”

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Hocam, norm ve standart birliği dediğimiz tarım işleri pek çok mevzuat kapsamı altına girebiliyor da girmeyebiliyor da. Bunu söylemeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Tamam, o şeyi çıkaralım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 16

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Zaten uzun vadeli sigorta kollarından yararlandırılırken bu insanlar, bakıyorsunuz, iç kazası ve meslek hastalığının dışında tutuluyor. Öyle olunca, yazık. Bu, tüm diğer, normal, onlar gibi çalışan bir işçiye öngörülen bütün sigorta rejimleri uygulanırken, o insanlara “Biz sana sadece uzun vadeli, işte ölüm, malullük ve yaşlılık şeyini uygulayalım; işsizlik, iş kazası ve meslek hastalığını uygulamayalım.”

BAŞKAN – Şöyle arkadaşlar: Şimdi, 2’nci maddede “Tarımda geçici çalışanlara uygulanan sosyal güvenlik rejimleri arasında norm ve standart birliği sağlanmalıdır.” Tamam. “Sigortasızlığa yönelik etkin denetim yapılmalıdır.” Bence onu çıkaralım çünkü sigortasızlığa yönelik şimdi biz... Yani, nasıl bir sigortalılık olması gerektiği tam olarak tanımlanmadan, tarladaki adam sigortalı mı, değil mi diye yaptığın zaman iş rayından çıkar. Bence, o norm birliğine tamam ama sigortasızlığa yönelik etkin denetim olayı farklı bir şey. O cümleyi oradan atın.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Kayıt dışılığı önlemeye yönelik koymuşlar, tamam, anlaşıldı.

BAŞKAN – Tamam, devam edin arkadaşlar.

MUHARREM VARLI (Adana) – Norm birliği sağlanmalı burada.

BAŞKAN – Tamam ama diğer kısmı karışık bir şey.

Devam edelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenmek suretiyle sağlık yardımlarından yararlandırılan mevsimlik tarım işçilerinin zorunlu sigortalılığa geçtikleri ve hizmet sonrası tekrar 60’a geçiş işlemleri karşılıklı olarak kolaylaştırılmalı ve bu geçiş işlemleriyle ilgili farkındalığın artırılması gerekli.

BAŞKAN – Bu, doğru, önemli. Evet, geçişlerde çok zorluk oluyor, insanlar sigortalı olmak istemiyorlar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Bu önemli bir konu aslında. Sigortalıların tercih etmemesinde çok sebep oluyor, kendileri dile getirmişlerdi.

İşveren çiftçiler ile mevsimlik tarım işçileri arasında iş aracılığı hizmeti verecek ve tarım işlerinin iş ve sosyal güvenlik hukuku kapsamına alınmasını sağlayacak kurumsal bir yapı oluşturulması gerekiyor.

BAŞKAN – Evet, bu madde önemli.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım, “kurumsal yapı” diye biz bunu söyledik.

BAŞKAN – Levent Bey, bu, iktidar olarak geri adım attığımız ve ortaklaştığımız bir maddedir.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, Mahmut Başkan, ben, özellikle deminki şeyde kaldım. Siz herhâlde tarım işçisi çalıştırdığınız için sigorta primi meselesini biraz sıkıntı ediyorsunuz.

BAŞKAN – Yo, yo, hayır; şimdi şöyle, onu şuraya ekleyelim: “İşveren çiftçiler ile mevsimlik tarım işçileri arasında iş aracılığı hizmeti verecek ve tarım işçilerini iş ve sosyal güvenlik hukuku kapsamına almasını sağlayacak kurumsal bir yapı oluşturulmalıdır, sigortasızlığa yönelik etkin denetim yapılmalıdır.” Bunu alıp oraya koyabiliriz. Sistemi kurduktan sonra - öyle mi- kimin nasıl sigortalı olacağını, bunun priminin kimin tarafından ödeneceğini, her şeyini kurumsal bir yapıya oturtuktan sonra da sigorta denetimini sağlam yapın. Yo, biz emekten tarafız, onu söyleyeyim.

Onu alıp aşağıya ekleyin.

MUHARREM VARLI (Adana) – Peki, şurada şöyle bir şey yapalım yani ben de şu mantıkla bakıyorum meseleye, kesinlikle yanlış anlaşılmasın: Ben çiftçiyim yani bizzat çiftçilik yapan bir insanım. Orada çalışan insanın da hakkını elbette ki korumamız lazım ama...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sizin ne vardı Hocam ürün olarak?

MUHARREM VARLI (Adana) – Biz, pamuk, mısır, soya fasulyesi, buğday...

Yani bizim aslında mevsimlik işçiye çok fazla ihtiyacımız da olmuyor, yılda birkaç gün çapalama işlerinde... Şimdi, ben üç gün çapalama işlemleri için işçi aldım. Nasıl olacak bunun sigorta işi? Yani burada o kurumsal yapı oluşturulsa nasıl olacak bu şimdi?

BAŞKAN – Şimdi, Muharrem Bey...

Levent Bey, bizim burada dediğimiz şu: Mevcut sisteme göre sigorta denetimi maddesi oradaydı, mevcut duruma göre “sigorta denetimi” diye bir şey yok ama bizim dediğimiz yapı oluştuktan sonra da sigortasızlığa ciddi denetim getireceğiz. Yani, Muharrem Bey dediğinde haklı, ondan dolayı o maddeyi oradan aldık. Sizin dediğinizin de genel anlamdaki doğruluğu da...

MUHARREM VARLI (Adana) – Ama yani bir kurum oluşturduktan sonra elbette ki...

BAŞKAN – Sigortasına devam, evet...

MUHARREM VARLI (Adana) – Mesela, şimdi bizde yılda çalışan şoförler var, traktör süren şoförlerimiz, bekçi var, -affedersin- işte hayvanlarla uğraşan çoban var, onunun gece bekçisi var. Bunların tamamı sigortalı. Ben zaten bizzat onların takibini kendim yapıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 17

BAŞKAN – Sürekli eleman bunlar yani.

MUHARREM VARLI (Adana) – Ama yani üç gelen geçici işçiye nasıl sigorta yapılacak, bunu konuşalım.

BAŞKAN – İşte bu kurumsal yapıda o olur.

Evet, bitti mi bu?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Evet, bir slayt.

BAŞKAN – O zaman dönün tekrar buraya. Şu eksik: Arkadaşlar, bakın, bu son maddede “İşveren çiftçiler ile mevsimlik tarım işçileri arasında iş aracılığı hizmeti verecek ve tarım işçilerinin iş ve sosyal güvenlik hukuku kapsamına alınmasını sağlayacak kurumsal bir yapı oluşturulmalı.” diyoruz ya bu kurumsal yapıdaki primin “destekli”, “bağlantılı” diye bir cümle girmemiz lazım. “Prim desteği” diyorduk ya biz, onu burada vurgulamanız lazım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Şöyle bir madde koyabilir miyiz oraya Mahmut Bey, tarım sektörünü de düşünerek yani ne şiş yansın ne kebab yansın modeli: Yani bu kurumu oluşturduktan sonra sigortasızlığı önlemek açısından da bu primlerin devlet tarafından desteği temin edilebilir mi yani böyle bir madde koyabilir miyiz buna?

BAŞKAN – Benim şimdi söylediğim oydu çünkü daha önce bir konuştuk geçen, altı yedi saatlik toplantıda.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani çok denetimsizlik olur yine, bak ben size söyleyeyim. Yani, bunu uygulamak mümkün değil ama devlet desteği olursa uygulamak çok daha kolay olur.

BAŞKAN – Çiftçiye ödenen, üreticiye ödenen prim desteği üzerinden... Yani devlet destekli bir cümle koymamız lazım buraya.

MUHARREM VARLI (Adana) – Evet.

BAŞKAN – Biz onu konuştuk geçenlerde.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani onun nasıl bir şey olduğunu, uzman arkadaşlarımız bir çalışma yaparlarsa iyi olur yani.

Yani, Levent Bey, şu açıdan...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kurumsal bir yapıdan kastedilen ne, bir de tam onu bir anlasaydık.

BAŞKAN – Şimdi, kurumsal yapıdan... Daha önce bizim yazdığımız buraya özel istihdam bürolarıydı, onu çıkardık, siz şey demiştiniz, İŞKUR’da bu yapı olsun dedik. Şimdi, burada, “kurumsal yapı” dediğimiz İŞKUR üzerinden olabilir...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani biraz yoruma açık.

BAŞKAN – İŞKUR dışında, tamamen bir kurum oluşturulabilir bu işlerle ilgili devlette, Çalışma Bakanlığı bünyesinde bir kurum olabilir, nasıl ki madencilikle ilgili ayrı bir sistematik var, tamamen orayla ilgili Enerji Bakanlığı bünyesinde... Yani burada kurumsal bir yapı oluşturulması gerektiğini herkesin burada İş Kanunu’na tabi... Yazmışız zaten burada: “İş ve sosyal güvenlik kapsamına alınması.” Yalnız, burada, Türkiye’deki tarım sektöründeki istihdamı da dikkate alarak bunların primlerinin devlet tarafından... O, geçen konuştuğumuz minvalde...

MUHARREM VARLI (Adana) – Arkadaşlarımız bunun üzerinde çalışıyorlar. Sistemin oturması açısından da daha faydalı ve daha çabuk olur.

BAŞKAN – Biz demiştik ya mesela, pamuğa devlet ne veriyor kilo başı diyelim? Kilo başı 55 kuruş veriyor. Bu tür durumlarda onu çıkaracak 60 kuruşa, aradaki o 5 kuruşu çekecek, işçinin sigorta primine yatıracak gibi böyle bir şey konuşmuştuk geçen uzun, uzun. Onu oraya bir cümleyle araya koymakta fayda var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Özel istihdam büroları çerçevesinde düşünmüştük aslında efendim onu.

BAŞKAN – Evet, onu şimdi...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY – Ama dediğinizi şey yaparsınız çünkü sigorta primine esas kazanç... Asgari tutar üzerinden sigorta primlerine ilişkin kısımların devlet prim desteği kapsamına alınması şeklinde olabilir.

BAŞKAN – Tamam, onu da koyun oraya.

MUHARREM VARLI (Adana) – Öyle bir madde koyarsak hem sistem daha kolay oturur hem iki taraf da mağdur olmamış olur yani.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Devam edeyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Tamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI
PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Ücret ve çalışma ilişkileri sorunlarına geldik: Mevsimlik tarım işçileri ile işverenler arasında olması gereken bağımlılık ilişkisi, işçiler ile araçlar arasında kurulmuş durumda. Mevsimlik işçiler iklim ve hastalık gibi nedenlerle çalışmadığı zamanlarda ücret alamıyorlar. Günlük gelirleri dikkate alındığında, bir kısmının aylık gelirleri asgari ücretinde altında karşımıza çıkıyor. Hafta tatili kullanımı hemen hiç bulunmamakta. Mevsimlik işçiler göç ettikleri yerlerde işsiz de kalabiliyorlar. Bazen ücretlerini alamıyorlar çalışsalar dahi. Bunun yanında, örgütlenme sorunları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 18

yaşıyorlar ve yabancı uyruklu işçiler düşük olan mevsimlik işçi ücretlerini daha da aşağıya çekiyorlar ve ülke vatandaşı olan mevsimlik tarım işçilerimizin işsiz kalmaları da ortaya çıkabiliyor. Buna yönelik çözüm önerilerine baktığımızda ise Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği'nin zaten hâlihazırda olduğunu biliyoruz, bunun uygulanmasının sağlanmasını zorlamak gerekiyor. Yönetmeliğin öngördüğü biçimde işçilerin ücretleri ve çalışma şartlarının sözleşmeyle belirlenmesi gerekiyor. Temel işçi haklarından yararlanmalarını sağlayacak şekilde 4857 sayılı İş Kanunu'nda düzenleme yapılması gerekiyor. Hatta zaten bu sağlanırsa hemen her türlü sorunun çözülebileceği kanısındayız sosyal güvenlikle ilgili.

Göç ettikleri yerleşim birimlerinde işsizliği önlemek için il-ilçe mevsimlik tarım işçilerini izleme kurulu tarafından ürünün desenine göre gerekli işçi sayısının hesaplanması ve İŞKUR tarafından da mevsimlik işçilerinin ilan edilmesinin sağlanması uygun olacaktır.

Bunun yanında, mevsimlik gezici tarım işçilerine önerilecek ücretin -günlük, haftalık ya da aylık olarak- asgari ücret ve piyasa koşulları dikkat alınarak belirlenmesi yetkisinin il izleme kurullarına verilmesi ve ücretlerini alamadıkları durumlarda uyuşmazlıkların çözümü için gene bu kurumun görevli olması uygun görülüyor.

Mevsimlik işçilerin sendikal örgütlenmelerini sağlamak için kayıt altına alınmalarının sağlanması, mevcut derneklerinin idari ve finansal açıdan desteklenmesi yine oldukça önemli bir öneri.

Yabancı işçilerin çalışma koşullarını düzenleyici yasal düzenlemenin hazırlanması ve kayıt altına alınmasının da sağlanması gerekiyor.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

MUHARREM VARLI (Adana) – Şimdi, hatırlarsanız, Karataş'taki toplantıda, orada çalışan mevsimlik işçiler Suriyeli göçmenlerin kendi işlerine mani olduğunu söylediler.

BAŞKAN – Tabii, tabii, fiyatları aşağıya çektiler.

MUHARREM VARLI (Adana) – Fiyatı çok aşağı çektiler, doğru. Yani, hem haksız bir rekabet oluyor orada hem Suriyeli işçiler mağdur oluyor -yani Suriye'den göçüp gelen insanlar mağdur oluyor- hem bizim mevsimlik gelen işçilerimiz mağdur oluyor. Yani bu yabancılarla ilgili madde zannedersen onu içeriyor öyle değil mi?

BAŞKAN – Tabii, tabii, aynen öyle.

MUHARREM VARLI (Adana) – Onunla ilgili önlem alınmalı.

Bir de orada, yine, bak, sayı konusunda... Bunu tespit etmek çok zor yani bu o kadar zor bir şey ki... Ama dikkat ederseniz işverenler de yani oradaki tarla sahipleri, bahçe sahipleri de fazla işçinin gelmesinden şikâyetçi oldular. Yani, kendi tarlalarına, kendi bahçelerine zarar verildiği yönünde şikâyetçi oldular, orada da elçileri suçladılar hatırlarsanız. Yani bununla ilgili durum tespiti çok zor. Nasıl bir yöntem belirlenebilir?

BAŞKAN – O dediğimiz kurumsal yapı... Mesela, İŞKUR'da diyelim böyle bir şey olduğu zaman, çiftçiler istedikleri... Zaten her yıl ne kadar ürün ektiği belli, onun için de Çalışma Bakanlığı bir standart belirler. İşte, 100 dönüm pamuk için, bir aylık, 20 tane işçiye ihtiyaç var diyelim. Bu, kurulan mekanizme üzerinden talep edilir. Yani bu şey kurulabilir, zaman alır sistem.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Bunu niye teklif ettiğimiz söyleyeyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Şimdi, burada, temel olarak, şu anda zaten İŞKUR açık işleri ilan ediyor yani ne tür şeylere ihtiyaç duyduğunu ilan ediyor. Biz bunu... İş gücü piyasasındaki bu emek arzı ile emek talebini dengelemek her zaman mümkün değil zaten. Yani bire bir, işte "300 tane işçi istiyorum, 300 tane gönderelim." değil de tahmini bir şey... Zaten, yıllar itibarıyla o veri tabanında oluşacak bir şey olacaktır; örneğin, Adana Karataş'ta her yıl 5 bin işçiye ihtiyaç vardır diye. Yani, hem o emek arzını çok fazla şey yapmamak hem de emek talebini de dengelemek adına tahmini bir şey oluşturulacak, tıpkı şu anda İŞKUR'un yaptığı gibi. Çok zor bir şey değil bu. Yani, hem işçilerin mağdur olmamalarını, işsiz kalmamalarını, barınma şartlarındaki sıkıntıları yaşamamalarını sağlamak adına var olan bir sistem var, sadece ona "mevsimlik tarım işçisi" diye bir başlık açacak İŞKUR, oradan ilan edecek.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Devam ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Devam edin.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Aracı ilişkileri sorunları: Tarım iş araçlarının çok büyük bölümü kayıt dışı çalışıyor. Tarım iş araçları kendileriyle doğrudan ilgili Tarım İş Aracılığı Yönetmeliği'ni bilmemekte ve uygulayamamakta. Tarım iş araçlarının mevsimlik işçilerden komisyon almakta olduğu, bu durumun da işçinin ücret kaybına neden olduğu hepimizin bildiği bir konu.

Peki, nasıl bir çözüm üretilebilir diye düşünüldüğünde ise tüm iş araçlarının gıda, tarım ve hayvancılık il müdürlükleri ve ziraat odaları iş birliğiyle tespit edilmesinin sağlanması ve çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerine bildirilmesi uygun gibi gözüküyor. Tarım araçlarına yönetmelik çerçevesinde barınma, sağlık, ulaşım, ücret gibi eğitimlerin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 19

yapılarak belgelendirilmelerinin sağlanması, denetimlerinin yapılması; tarım iş araçlarının bu yönetmeliğe uygun şekilde işçi başına aldıkları komisyonun işverenden alınmasının sağlanması; tarım iş araçlarının belgelendirmesi sürecinde verilmesi önerilen eğitim programında çalışan haklarına yönelik konuların da yer alması ve tarım iş araçlarının meslek odası şeklinde örgütlenmelerinin sağlanması uygun gözüküyor.

BAŞKAN - Şimdi, burada bizim asıl düşündüğümüz, o, sosyal güvenlikle ilgili son madde tarımda iş aracılığını zaten otomatik olarak kaldırıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Kurumsal yapıyı diyorsunuz Başkanım değil mi?

BAŞKAN – Tabii. Biz artık o mekanizma üzerinden diyoruz ki, bu işte İŞKUR olacak veyahut başka bir kurum olacak, bütün iş ilişkileri onun üzerinden dönecek, bu iş araçları da orada çalışan bir eleman hâline dönüşecek. Onun için, tarım iş araçlarıyla ilgili şu son maddeyi çıkarmamız lazım “Tarım iş araçları meslek odası falan...” Bu, çok şey... Şu anda Türkiye’de tanımlanan birçok meslekle ilgili bile meslek odasının olmadığı...Mesela, sağlık çalışanlarının meslek odası, hemşireler, diğerleri falan... Bence, tarım iş araçları meslek odası yanlış olur. Bizim tarım araçlarıyla ilgili kurduğumuz cümleler, daha ziyade mevcut durumla ilgili cümleler.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Geçici bir durum diyorsunuz yani.

BAŞKAN – Geçici bir durum, evet.

Meslek odası falan bu olayı çok daha farklı bir şey götürür diye düşünüyorum ben, onun için, o meslek odasının çıkarılması lazım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Buradakilerin hiçbirine aslında gerek yok.

BAŞKAN – Yani, aslında evet.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani, dediğimiz o kurumsallaşma sağlanırsa bunların hiçbirine gerek yok.

BAŞKAN – Ama nedir? Oraya şu girilebilir? O, sosyal güvenlik maddesini yazarsınız en başa, “bu kurum oluşturulana kadar” dersiniz...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – “Kurumsal yapı sağlanana kadar” diye yazabiliriz buraya aslında.

BAŞKAN – Tamam, 1, 2, 3’ü yazarsınız, o meslek odasını çıkartırsınız. Onu da şey için... Onun başlığına onu yazın, demiştiniz ya “sosyal güvenlik ve iş hukukuna tabi olacakları bir altyapı oluşturma...” ama bu oluşturulana kadar şu maddeler. Bence o daha uygun olur, öyle yapalım.

Evet, devam edelim arkadaşlar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Sosyal çevre ilişkilerine yönelik sorunlar: Bu başlık da değişti, “asayiş” gibi başlıklar vardı, artık öyle bir şey yer almıyor, “Sosyal Çevre İlişkileri” var.

Genel olarak mevsimlik gezici tarım işçilerinden kaynaklanan ve işçilerin karıştığı asayiş olayları yok denecek kadar az. Bunu hem gözledik hem de sunum yapanlar da dile getirdiler. Ancak, mevsimlik tarım işçilerine yönelik bazı sosyokültürel önyargılar söz konusu. Yoksulluk, birçok durumda, karar alma mekanizmalarından dışlanma, siyasal süreç, çalışma hayatına ve kültürel faaliyetlere katılımın kısıtlanması ve yurttaşlık haklarının kullanılamamasına neden oluyor. Sosyal dışlanmanın bu süreçte, yeniden bir kısır döngü üretmesi, yoksulluğun kalıcı hâle gelmesine neden olabiliyor. Ne yapılabilir peki? Öncelikle, Çalışma ve İŞKUR il müdürlüklerinin sürece aktif katılımı sağlanarak hizmet içi eğitim ve sertifika yöntemleriyle işçilere nitelik kazandırılarak eğitim seviyelerini yükseltmek, yasal haklar, mevzuat, kişisel hijyen, sağlık okuryazarlığı, iş sağlığı, iletişim becerisi ve benzeri konularda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması uygun olacaktır.

Yine, sosyal dışlanmaya maruz kalan mevsimlik tarım işçileri için sosyal içerme politikalarının aktif bir şekilde hayata geçirilmesi gerekiyor. Bunun için de öncelikle mevsimlik tarım işçilerinin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerekiyor, tarım alanları civarındaki yerel halkın sivil toplum kuruluşları aracılığıyla dönemsel eğitimler ve seminerler uygulanarak empati geliştirilmesinin sağlanması ve sosyal dışlanmaya karşı alınan önlemlerin artırılması gerekiyor.

BAŞKAN – Yani, burada şu vurguyu yapmışız en başta: Aslında, bu konuyla ilgili çok önemli problem yok ama olan yerlerle ilgili de bunları yapmamız lazım.

Devam edelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Çocuk işçiliği sorunu, bir diğer başlığımız. Ülkemizin de taraf olduğu 182 sayılı Çocuk İşçiliği En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşmesi’nde tarım çocuk işçiliği en kötü biçimlerden biri olarak kabul ediliyor. Çocuk işçiliği, çocuğun okul hayatından ve sosyal çevrelerden dışlanmasına neden olduğu gibi, psikolojik ve fiziksel olarak da çocuğa zarar verebiliyor. Çocukların tarım alanlarında aileleriyle birlikte çalışması, işten kaynaklı tehlikelere maruz kalması da dâhil büyüme gelişme geriliği, yaşam

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 20

kalitesinde azalma, eğitim hakkının engellemesi gibi sorunlara yol açabiliyor. Bu nedenle, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik tedbirlerin bütün tarımsal faaliyetleri kapsar şekilde uygulanmasının sağlanması gerekli. Çocukları eğitime devam eden mevsimlik tarım işçisi yoksul ailelere sosyal dayanışma ve yardımlaşma vakıfları tarafından yapılacak ayni ve nakdi yardımlara öncelik verilmesinin sağlanması uygun olacaktır. Tarımda çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik caydırıcı nitelikte mevzuat düzenlemesi yapılması ve taşrada mülki idare amirlerince oluşturulacak denetim ekiplerince mevzuatın uygulanmasının etkin bir şekilde izlenmesi gerekiyor. Yine, mevsimlik tarım işçilerinin ikamet yerlerinde daimi iş imkânları, sanayileşme gibi politikalar aracılığıyla sağlanması, mümkünse. 5'inci ve 6'ncı bölgelere başta olmak üzere, göçü engelleyici teşviklerin kalıcı hâle getirilmesi öneriliyor.

BAŞKAN – Bu şu andaki, malumunuz, 2004 ve 2010'da çıkan iki yasa var, teşvik yasası. Bundan dolayı gerçekten doğu ve güneydoğuda çok ciddi anlamda bir sanayileşme var. Ben kendi ilimden... Dört yıl önce bir tane organize sanayi bölgesi varken şu anda yedincisinin temeli atılıyor. Ama, bunun kalıcı hâle getirilmesi önemli, iş adamı önünü görsün diye. Bu manada önemli bir öneriydi.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Yönetmelik mevzuat sorunları, son değineceğimiz konulardan. Mevsimlik tarım işçileri, 4850 sayılı İş Kanunu'nun istisnalarında tarım işçilerinde "50" ya da daha az sayıda işçi çalıştıran tarım işletmeleri kapsamına alınmadığından çoğunlukla İş Kanunu'nun kapsamında bulunmuyorlar. Tarım alanlarında minimum sağlık ve güvenlik standartlarını belirleyen 184 sayılı Sözleşme ülkemiz tarafından henüz onaylanmış değil.

Yine, 2010/6 sayılı Mevsimlik Geçici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi Hakkındaki Genelge uyarınca oluşturulması gereken il izleme kurulu, mülki idare amirleri tarafından proje olarak algılanıyor. Bu, daha önce çok fazla miktarda vurgulanmıştı. Yani, METİP sanki bir proje, devam edecek gibi gözüküyor. Oysaki METİP'in yerel uygulamaya geçmesi gerektiği konusunda görüşlere çok sıklıkla söylenmişti.

Yine, proje ödeneklerinin Çalışma Bakanlığı tarafından temin edilmesine rağmen, etkin bir denetim sistemi kurulamaması da bazı başarısızlıklara neden olmuş durumda. Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği yeterince uygulanmıyor. Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği'nin 32'nci maddesine göre yönerge bulunmuyor ve bu konuda sağlık personelinin eğitimi yetersiz. Bununla ilgili, alt birimle ilgili bir uygulama yok. Alt birimin çıkacağını söyledi Sağlık Bakanlığını, yönetmeliğin nasıl uygulanacağına dair. Yine, 2011/25 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Mevsimlik Gezici Tarım İşçisi Çocuklarının Eğitimi Genelgesi yeterince bilinmiyor ve uygulanmıyor.

Bir kere, 4807 sayılı İş Kanunu'nda belirtilen "50" sayısının aşağıya çekilmesi pek çok sorunu çözebilecek gibi gözüküyor. Yine, sözleşmenin imzalanması uygun olacaktır. Mülki idare amirlerinin atama öncesi hizmet içi eğitim programlarına "mevsimlik tarım işçileri ailelerine yönelik hizmet sunumu" adıyla bir konunun eklenmesinin sağlanması gerekiyor. Başkanım, bugün Zeynep Hoca'yı aradığınız konu aslında bunlardan biri. Mevcut, hâlihazırda vali yardımcılarının eğitimi buna bir örnek olarak belki verilebilir. Denetimleri kapsamına... İzleme kurullarının -mülki idare amirleri için- mevsimlik tarım işçilerine sunulan hizmetlerin alınmasının sağlanması. Tarımda iş aracı üretmenin Çalışma ve İş Kurumu il müdürlükleri tarafından tam olarak uygulanması için farkındalık çalışmaları denetimlerinin yapılması. Ödenecek ücretlerin asgari ücret piyasa koşulları dikkate alınarak belirlenmesi yetkisi, düzenlenecek mevzuatla il izleme kurullarına verilmesi. TSM Birimler Yönetmeliği'nin tam anlamıyla uygulanabilmesi için sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi, sonrası eğitimleriyle yönetmeliğe bağlı yönergenin de bir an önce hazırlanması gerekiyor. Bunun yanın da mevsimlik işçilerin çalışma şartları, ulaşım, barınma, sağlık, eğitim hizmetleri başta olmak üzere sosyal hayatlarının iyileştirilmesiyle ilgili tedbirlerin uygulanmasına yönelik koordinasyon görevi ve icra yetkileri merkezde İçişleri Bakanlığı, taşrada ise en yüksek mülki idare amirlerine tevdi edilmesini öngören 2010/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi hususlarını göz önünde bulunduran yasal bir düzenleme yapılması ve bunun dayanağını bu yasal düzenlemeden alan bir Bakanlar Kurulu yönetmeliği çıkarılması uygun gibi gözüküyor.

Yine, tarım iş araçlarının iş ve sosyal güvenlik mevzuatı kapsamındaki haklarının mevsimlik tarım işçileri için de sağlanması mümkün kılacak şekilde daha sistematik, denetlenebilir ve kayıtlı bir kurumsal bir yapıya kavuşturulması ve bu doğrultuda da 4807 sayılı İş Kanunu'nda gerekli düzenlemelerin yapılması öngörülüyor.

BAŞKAN – Şimdi, son madde ile 1'inci madde çelişti, şöyle çelişti: Bu "4807 sayılı İş Kanunu'nda belirtilen '50' sayısı aşağıya çekilmelidir." maddesini çıkarmamız lazım. Onun yerine, son maddeyi 1'inci maddeye ekleyebiliriz. Şu: "Tarım iş aracılığı, iş ve sosyal güvenlik mevzuatı kapsamındaki hakların mevsimlik tarım işçileri için de sağlanmasını mümkün kılacak şekilde daha sistematik, denetlenebilir, kayıtlı, kurumsal yapıya kavuşturulmalı." Bu dediğimiz kurumsal yapı değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Evet.

BAŞKAN – Diyelim ki biz "50" sayısını 30'a çektik.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Bu sefer yine eksik olacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 21

BAŞKAN – Yine, 10 tane çalışan mevsimlik, onun için o kısımdan çıkarıp... Biz mevsimlik tarım işçileriyle olan kısımla ilgileniyoruz. Orada biz bu yaptığımız sisteme göre mevsimlik tarım işçilerinde bu işi sıfırlıyoruz öyle mi?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkan, bu ifade ne kadar yeter? Sadece “tarım iş araçları” denilerek...

BAŞKAN – “Tarım iş araçları” da olmaz. Orada bizim o yaptığımız kurumsal şey vardı ya, bence onu buraya eklememiz lazım, orada güzel bir cümle vardı.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Şu anda ben sondakini 1’inciye getirdim Başkanım ama o kurumsal yapıyı buraya getirip daha güzel bir öneride bulunabiliriz.

BAŞKAN – Bence o birinci cümleyi de çıkarın, onun yerine diğer o cümleyi getirin. Onu çıkarırsanız “O mevsimlik işçilerin, bunların iş hukukuna tabi olmaları, bunlarla ilgili bir kurumsal yapı oluşturulması ve denetimin sağlanması” diye bir cümle var, hatırlarsanız, o daha sağlam olur.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, Başkan, şimdi, henüz hazır değil gibi ve de uygulamada sıkıntı şey yapıyoruz ya, açıklıkla koymaktan çekinmemizin nedeni o herhâlde.

BAŞKAN – Ama her yerde...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – En azından yani yapısal bir değişim olmak üzere bunun İş Kanunu kapsamına alınması yönünde bir temenni, niyet, neyse...

BAŞKAN – Yok, o var. O maddeyi bir çıkarır mısınız, sosyal güvenlikle ilgili?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yöresel mevzuat meselesi de olduğu için tanımında olması gerekiyor ya.

BAŞKAN – Bakın, “İşveren çiftçiler ile mevsimlik tarım işçileri arasında iş aracılığı hizmeti verecek ve tarım işçilerinin iş ve sosyal güvenlik hukuku kapsamına alınmasını sağlayacak kurumsal bir yapı oluşturulmalıdır.”

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ama, daha çok yapı yani İŞKUR vesaire...

BAŞKAN – Ama, bu yapıyı oluşturduğunuz zaman... “İş ve sosyal güvenlik hukuku kapsamına alınması sağlayacak.” diyoruz. Eğer öyle olduğu zaman otomatikman 4857 kapsamına almış oluyorsunuz. Bir yapı oluşturmalısınız, ondan sonra da sigortasına yönelik etkin denetim...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, bu sosyal güvenlikte buna değinelim ama “mevzuat meselesi” diyoruz ya işte.

BAŞKAN – İşte, bunu mevzuata alalım. O “50” yerine bunu mevzuata alın.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Bunu da şimdi kopyalayım Başkanım, sonra orada biraz daha farklı bir şekilde yazarız yani mevzuat düzenlemesiyle ilgili. Burada ben düzeltme yaparken gözüküyor bilgisayarda, teknik bir sıkıntı var.

BAŞKAN – O “iş araçları”nı çıkarın, direkt işverenler ile işçi arasındaki bir kurumsal yapı diyoruz biz orada.

MUHARREM VARLI (Adana) – Oraya şey eklenecekti, onu unutmayalım devletin prim desteği konusunu.

BAŞKAN – Tabii, o maddeyi oraya ekleyerek...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Yani, şimdi, burada ilk 2 maddeyi düzenleyeceğimizi ifade edelim.

BAŞKAN – Tamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım, sunumumuz bu kadardı.

BAŞKAN – Bir de arkadaşlar, şey eksik bakın, geçen toplantıda... Şu anda bir buçuk yıldır il izleme kurulları işlemiyor, kaymakamların ve valilerin eli kolu bağlı. Mesela, ben, Eskişehir’de bir mesele var, iki gündür çözemiyorum haklı olarak. Vali ve kaymakam “Bir şey yapamam.” diyor. Sebep de şu: Bu Başbakanlık genelgesinde bu işteki yükümlülük özel idarelere verilmiş. Büyükşehir olan yerlerde bu hizmetlerin kimin tarafından yürütüleceği belli olmadığı için 2014 yılında da METİP projesine kaynak aktarılmamış. Şimdi, acil olarak, o yönetsel mevzuatta, bu yasal düzenlemeler yapıncaya kadar, bu Başbakanlık genelgesinin... Büyükşehir Yasası’ndan sonra o şeyi anlatacaksınız bir cümlede. Büyükşehir Yasası’yla birlikte 30’a yakın ilde özel idarelerin kapatıldığı, bundan dolayı bu konuda bir yönetsel zafiyet oluştuğu, bunun bir an önce...

Şimdi, ben aradım Günyüzü Kaymakamını, adam diyor ki: “Efendim, haklısınız, benden 200 metre yol istiyorsunuz ama ben şu anda 200 metre yol yapamıyorum. Eskiden ben bunu METİP kapsamında yapıyordum, şimdi, Büyükşehir oldu Eskişehir, “Benim böyle bir yetkim yok, param da yok.” diyor adam.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, Başkan, bu “sonuç ve öneriler” diye 4 sayfalık bir metinde bu hususlar yani Başbakanlık genelgesinin uygulama problemleri değerlendirmeye tabi tutulmuş zaten burada, nispeten var ama ayrıca dikkat çekici bir şey...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 22

Şimdi, Mustafa Hocam bitirdi sunumu ama burada değinilmeyen şeyler var ama burada bahsedilmiş; siyasi haklar ve örgütlenme sorunları, yabancı işçiler sorunu, mevsimlik tarım işçisi kadınların sorunları. Şimdi, burada hocamın sunumunda yok bunlar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Şöyle efendim: Bunlar ana raporda olduğu için...

BAŞKAN – Hocam, 300 sayfalık raporda var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ana raporda var.

BAŞKAN – İşte, 300 sayfalık diyorum ben ona.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Ana raporumuzda fazlalıkla var. Bu en son yazdığımız hani en can alıcı noktalar diye ama tabii, elbette de öbürleri de eklenebilir.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, bunlara dair diyeceğimiz bir şey yoksa eklemeyelim ama bir şey dememiz gerekiyor muydu? Mesela, kadın işçiliği vesaire...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Daha uzun olarak, efendim, raporun içerisinde var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Anladım ama şimdi bunlar da raporun içerisinde var canım o açıdan bakıldığında. Sonuçta, toplamda başlıklar yapmışız ya, şimdiye kadar siz 12 başlık söylediniz, o zaman bu başlıkları da eklemek gerekiyor bir şekilde.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, bu çalışma çok güzel olmuş, size çok teşekkür ediyorum. Geçen hafta -Levent Bey siz katılmıştınız değil mi?- altı saatlik çok uzun bir toplantı yaptık. Bizim amacımız buydu. Yani, elimizde çok malzeme var ama nasıl bir şey çıkaracağımız noktasında fluydu şey, bu çok güzel olmuş, net, ne yapacağımız belli. Orada biz başlıkları da artırmıştık; yabancı kadın istihdamı, örgütlenme gibi. Onlarla ilgili de aynen burada olduğu gibi, o madde zaten hazır. Sizin o büyük raporda var, onu ben gördüm, 300 sayfalık.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şeye dikkat çekmemiz lazım, özellikle okurken şey yaptım. Bu siyasi haklar, oy kullanma meselesinde şey yapmışız yani geçmiş öyle, bu Yüksek Seçim Kurulunun bize verdiği yanıtı o rapora koymamızı yani biz bunu talep ettik, bize hiçbir şey demediler. “Reddine” diye hatta espri konusu oldu ya. Bu Meclis bilmeli bunu. Yani, bir şey önermedikleri gibi... Durum budur desin, mevzuat şudur desin.

BAŞKAN – Mesela, o örgütlenme, seçme seçilme var ya, onunla ilgili...

MUHARREM VARLI (Adana) – Karataş’takiler oy kullanıyorlar ya.

BAŞKAN – Onların orada kayıtları var diye muhtemelen.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mesela, Bülent Hocaydı zannedersen, o bize “Bu iş zor bir şey değil. Kayıt altıma alındığında yani Bakanlık ve İŞKUR arasındaki şeylerde gayet bu iş kolaylıkla çözülebilir.” dedi.

BAŞKAN – Mesela, bunu oraya şey yaparsınız, seçme seçilmeyle ilgili bulunduğu yerlerde oy kullanamadıkları, bir mevzuat değişikli falan...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – O zaman şöyle yapalım isterseniz: Kadın işçiler -ben şöyle not aldım- siyasi haklar ve yabancı işçiler diye 3 başlık daha koyup 6 slayt daha yapalım hemfikirsek.

BAŞKAN – Tamam, aynen öyle, tabii tabii.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, bu kısımda olmalı onlar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tabii, tabii, burası için diyorum. Yani, fon kısmının sonuç ve öneriler kısmında da bunlara yer verelim diyorum, en son yazdıklarımızda da.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – “Fonun başlıkları” diye saptaydıysak bunları...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Tıpkı burada arz ettiğimiz çocuk işçiler gibi 6 slaytta daha, 6 başlıkta daha...

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Onu Başkanım biz şöyle yaptık: Çalışma ilişkileri sorunlarının alt başlığı olarak yapmıştık.

BAŞKAN – O şey vardı, yabancı işçiler.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yani şöyle: Sendikal örgütlenme ve siyasal katılımı aslında siyasal katılımdan...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ama bu slaytlarda hiç geçmedi.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yok, şimdi söyleyeceğim. Siyasal katılımı da aslında biz bir örgütlenme sorunu olarak gördük. O nedenle, orada hani YSK’dan da öyle bir karar gelince onu koymadık.

Yabancı işçilerle ilgili ise şu anda bizde çıkan hani Göç Kanunu var. bu Göç Kanunu’nun 91’inci maddesine göre çıkarmamız gereken bir yönetmelik var. Bu yönetmeliği de çıkardık ancak bir yol haritasına ilişkin Çalışma Bakanlığında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 23
yeni bir Genel Müdürlük kuruluyor, Yabancılar ve Göç Genel Müdürlüğü bildiğim kadarıyla. Yani, onları sosyal koruma altına almışız ancak buna ilişkin henüz net bir şey olmadığı için...

BAŞKAN – İşte, biz isteyelim onu.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yasal bir süreç işletilmeli yani.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – İşte hem ona bahsetmeliyiz olanını, bir de aklımız erdiği kadarıyla da varsa önerileriniz bir görüş isteyebiliriz bu konuda, çalışmayla ilgili.

BAŞKAN – Mustafa Bey, tamam, mesele anlaşıldı zannediyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Evet, evet, Başkanım, anlaşıldı, bir sorun yok.

BAŞKAN – Mesele anlaşıldı, sorun yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Üç ayrı başlıkta biz bunu koyacağız, sonuç kısmına ve öneriler kısmına ayrıca bu üç maddeyi de söylediğiniz gibi vurgulayarak geçeceğiz.

BAŞKAN – Bu güzel, gayet güzel.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Ayrı başlık altında...

BAŞKAN – Ayrı olsun arkadaşlar ya, oradan ayırın ayrı başlık yapın. Ne zararı var? “Kadın işçiliğiyle ilgili sorunlar” deyin.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yani, şöyle Başkanım. Eğitimin içinde de var, sağlığın içinde de var, hepsinin içinde parça parça var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Arkadaşlar, öyle yapacağımıza, ülkemizde bir kadın sorunu, kadın işçiliği sorunu ve tarımda kadın işçiliği... Ona fazlasıyla bir yer vermek görünür kılınma... Hani, farkındalık, farkındalık diye altını çiziyoruz ya...

BAŞKAN – Arkadaşlar, mesele anlaşılmalıdır. Bu üç konuyla ilgili slayt...

MUHARREM VARLI (Adana) – Levent Bey, buradaki öneriniz ne kadın işçiliğiyle ilgili?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Hayır, zaten benim özel olarak önerim yok. Biz dinledik, sorunlar var, hocalarımızın saptadığı sorunlar var, eşit ücretten veya başkaca şeyler...

BAŞKAN – Aslında Levent Bey’in söylediği her şeyi biz buraya yazdık.

TEMSİLCİ – Başkanım, kadın istihdamı ve çocuk işçiliği diye başlığımızı değiştirdik.

BAŞKAN – Tamam, öyle yapın.

TEMSİLCİ – Kadın istihdamı dedik, çözüm önerilerinin de sağlık başlığında yer aldığını söyledik, bu takiptir, aşılımadır. Kadınlarla ilgili özel, ayrıca bir öneride bulunmadık ama ayrıca bir kadın istihdamı diye bölümümüz var, çocuk işçiliğiyle beraber raporumuzda yer alıyor zaten.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Evet, o var, onu ben de gördüm ama burada yok işte, onu diyorum.

TEMSİLCİ – Sunumda biraz eksik kalmış.

BAŞKAN – Arkadaşlar, konu anlaşıldı. Buraya en başta “sorunlar” diye başlık koyduk ya, o başlıklardan şu anda üç tane sunum burada eksik. Siz, normalde ana raporda var olanların içerisinden ayıklayıp buraya yazacaksınız. Olay bu, siz ne yapacağınızı biliyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Görünür kılmak, aslında dediğiniz tanım çok doğru bir şey. Ana başlık geçerse daha karşıya çıkar.

BAŞKAN – Hayır, bizim burada amacımız şu: Yani, kadınlar çalışıyor, kadın olarak çalışmanın zorluklarıyla ilgili bir farkındalık oluşturmak.

MUHARREM VARLI (Adana) – Olsun, olsun, tabii, iyi.

BAŞKAN – Olsun arkadaşlar.

Arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kadın vekil arkadaşımız var mıydı bizim Komisyonunda?

BAŞKAN – Var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – O burada olsaydı belki de bu konuda bizden çok şey yapardı.

BAŞKAN – Yok, yok, sorun yok.

MUHARREM VARLI (Adana) – Biz bayanların hakkını koruruz.

BAŞKAN – Başka önerisi olan?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, toplamda, ben hep söylüyorum onu, o konuda bizim belki de ek şeyimiz olacaktır yani Türkiye’de tarım, tarım işçiliği, daha toplamda rölatif bir yaklaşım açısından.

BAŞKAN – Varsa bir öneri onu hemen alalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 24

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yazılı bir şeyimiz vardı ama biraz üzerinden geçirip onu size ulaştıralım.

BAŞKAN – Yani, bir an önce olursa çünkü rapor bayağı bir noktaya geldi herhâlde. Çok güzel oldu. Geçen hafta değerlendirdiğimiz rapor...

MUHARREM VARLI (Adana) – Onunla ilgili toplanıp üzerinde konuşacağız değil mi?

BAŞKAN – İsterseniz öyle bir şey de yaparız, takdir sizin.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani iyi olur. En son yapılacak eklemeleri de görelim ona göre...

BAŞKAN – Çok fazla bir ekleme olmaz. Şundan dolayı olmaz: Sizin o bahsettiğiniz, kadın işçiliği, yabancı, falan, bunların hepsi raporda var, hazır.

MUHARREM VARLI (Adana) – Onda bir sıkıntı yok.

BAŞKAN – Biz yalnızca oradan maddeleri kopyala yapıştır yapıp buna ekleyeceğiz.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – İçerik de değişmeyecek...

BAŞKAN – Yok, hepsi aynı, şu anda bitmiş vaziyette raporumuz.

Şunu arzu ediyoruz: Bu hafta bu rapor işini bitirebilirsek -tabii, Komisyon üyesi arkadaşlarımıza önereceğiz, burada şu anda üç partiden arkadaşlarımız var- önümüzdeki hafta istiyorum ki ben, Meclis Başkanımızı... Çünkü, 7 Nisandan sonra mümkün değil herhangi bir çalışma yapmak, bir farkındalık oluşturmak da mümkün değil, takdir edersiniz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bizim normal süremiz ne kadardı Başkan?

BAŞKAN – Bizim 13 Nisan, hatta biz, 13 Nisandan sonra bir ay daha uzatma yetkisine sahibiz ama takdir edersiniz ki 7 Nisandan dolayı... Biz aslında çok hızlı çalıştık ve bayağı bir noktaya gelindi. Yani, ben istiyorum ki biz bu işi bu hafta sonu itibarıyla bitirelim. Önümüzdeki hafta itibarıyla biz, Meclis Başkanımızı, Başbakanımızı, siyasi parti genel başkanlarımızı... Çünkü, bu ortak bir konu olduğu için çok rahat bir şekilde herkesin kapısını çalabileceğimiz bir konu diye düşünüyorum. Tabii, bunu önereceğiz arkadaşlarımıza. Yani, bütün siyasi parti genel başkanlarını ziyaret edelim. Amaç, farkındalık oluşturma. Cumhurbaşkanını, Başbakanı, Meclis Başkanını... Zaten Meclis Başkanına mecbur gideceğiz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yaptığımız çalışmayı kamuoyu duymuş, bilgilenmiş olur yani. Sonuçta çalışmamız ne oldu, ne bitti...

BAŞKAN – Bu ne anlama geliyor? Şimdi, her ziyarette bütün basın... Şimdi, bugün, bir genel başkan ziyaret ettiğiniz zaman o akşam ister istemez kamuoyuna bundan daha büyük bir şey olamaz, bir cumhurbaşkanını ziyaret ettiğiniz, bir başbakanı ziyaret ettiğiniz zaman, parti genel başkanını ziyaret ettiğiniz zaman zaten kendiliğinden bir hafta boyunca biz bu kamuoyunu oluşturmuş oluruz. Ben istiyorum ki, önümüzdeki hafta salı, çarşamba, perşembe ve cuma biz böyle bunları... İlla bu raporun kitap hâline gelmesine gerek yok, bir...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Son haftayı bu işlere...

BAŞKAN – Yani, önümüzdeki haftayı bu işlere ayıralım istiyorum. İsterseniz yarın tekrar bir araya gelebiliriz, bilmiyorum, daha doğrusu gerek var mı.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Belki de siz şöyle bir şey yapabilirsiniz Başkan: Şu özet şeyler var ya, konu başlıkları, onlara dair böyle kısa bir rapor gibi bir şey sunabilirsiniz.

BAŞKAN – Kesinlikle... Zaten, gittiğimiz bütün yerlere neyi sunacağımızı da sizinle istişare ederiz. Mesela şu gayet güzel. Toplamda herhâlde bu 20 sayfayı geçmez değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Başkanım, 35 slayt bu, 15 sayfa.

BAŞKAN – Yeni yapacağımız eklemelerle birlikte olsun sana 16, 17 sayfa.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – 20 sayfayı geçmez.

BAŞKAN – Yani, 20 sayfa, aslında işin özeti bu.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İŞ VE MESLEK HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Şey de dâhil söylüyorum üstelik, kuruluşu, amacı, kaç kişi, demografik verileri de içerecek bir şekilde bir sayfası dâhil 20 sayfası geçmez.

BAŞKAN – Yani, biz 20 sayfalık bir özeti gittiğimiz yerlerde genel başkanlarımıza “Efendim, raporumuz geniş bir şekilde 300 sayfadan oluşuyor. Bunların ayrıca basımı yapıldıktan sonra sizlere takdim edeceğiz ama özeti bu.”

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bir de şu var Başkan, yeni bir göç mevsimi başlıyor, mart sonu, nisan falan...

BAŞKAN – Mesela, Başbakanımıza acil olarak bu genelgenin hemen, mümkünse hemen bugün biz otururken talimatını verin dememiz lazım. Çünkü, şu anda, bir buçuk yıldır, özellikle büyükşehir olan yerlerde herkesin eli kolu bağlı. Yani, hiçbir şey yapamazsak, Başbakan o hafta genelgeyi yayınlatsak bile...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yürütme organlarını bu genelge bağlıyorsa bu genelgenin 2010’dan buyana, dört yıllık icraatı var ortada. Eleştirel bir yaklaşım var, onu sunmak lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Mevsimlik Tarım Giriş : Tarih : 24/03/2015 Stenograf : Kayıt: Arş. Tarım Sayfa: 25

BAŞKAN – Bu Büyükşehir Yasası’ndan sonra iş ortada kalmış şu anda. En azından, biz Başbakanımıza nisan ayı içerisinde şu genelgeyi yayınlatabilsek hemen bu bile inanın çok büyük bir başarı yani. İnşallah, Allah nasip eder de 7 Nisandan sonra tekrar hep beraber olursak zaten bu işi bayağı bir kovalayacağız hep beraber yani, ne yapmamız gerekiyorsa...

Bugün bunu da önermiş olayım. Zaten burada üç siyasi partiden arkadaşlarımız var, eğer uygun görürseniz biz bu hafta bu işi derleyip toparlayalım.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Danışman arkadaşım soruyor da, bu İş Kanunu kapsamına alınma hükmü çıkarılıyor gibi, öyle bir şey yok herhâlde.

BAŞKAN – Yok ya, onu bir iki yerde daha vurgu yapın diyoruz.

TEMSİLCİ – Müstakil olarak en son siz dediniz ya “Onu çıkaralım.” diye.

BAŞKAN – Hayır, orada iş araçlarına vurgu yapılıyor. Eğer biz iş araçlarına vurgu yaparsak İş Kanunu kapsamına alamayız o işi. Burada sendikacı Başkan var, rahat olun siz.

Bir de perşembe günü, Zeynep Hanım “mail” attı, program şu: Perşembe günü Şanlıurfa’da iki gün sürecek olan, il izleme kurulu başkanları olan vali yardımcılarını ve en fazla göç alan ilçelerdeki kaymakamlardan 64 kişi, 32 vali yardımcısı Şanlıurfa’da iki günlük Tarım İşçilerinin Sağlığını Geliştirme Programı Yönetici Toplantısı’na katılacak. Aslında bu toplantı bu genelgenin ve bu yönetsel mevzuatın uygulanması noktasında birincil derecede muhatap olan il izleme kurulu başkanları olan vali yardımcılarının bu işin önemi ve farkındalığını anlatmak açısından önemli bir çalıştay. Bu çalıştay Şanlıurfa’da yapılıyor, yapan da Harran Üniversitesi. Mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarıyla ilgili bir merkez kurulmuş üniversite bünyesinde. Oranın da Başkanlığını, Müdürlüğünü Profesör Doktor Zeynep Şimşek Hanım yapıyor ki bizim de burada görevlendirdiğimiz ve sağ olsun, iki gün boyunca gelip burada rapora da katkı sunan bir hocamız. İsterseniz buradan bir karar alabiliriz, perşembe günü Komisyon olarak bu şeye katılalım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Perşembe günü ben yokum, Mustafa Bey de olamaz. Niye? Onu söyleyeyim: Biz yeni yapılan kurultayda MYK’ya seçildik.

BAŞKAN – Öyle mi? Hayırlı uğurlu olsun. Onu bilmiyordum.

MUHARREM VARLI (Adana) – Dokuz buçuk itibarıyla başlayacağız, Anıtkabir, anıt mezar, oradan... Saat beşi bulur bizim Meclise dönmemiz. Onun için biz katılamayız, onu söyleyeyim baştan.

BAŞKAN – Yani çok şey değil, yani olan arkadaşlar. Sizle kim oldu?

MUHARREM VARLI (Adana) – Mustafa Bey de var, ikimiz de beraber.

BAŞKAN – Memnun olduk.

Levent Bey, gelmek isterseniz bütün Komisyon üyeleri adına bir karar alalım, uygun olan arkadaşlarla gidelim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Perşembe günü için Başkan... Yani o sizin alanınızla ilgili.

BAŞKAN – O zaman hemen hızlı bir şekilde milletvekillerimizle telefon trafiği, Şanlıurfa’da böyle bir çalıştay var. Oranın açılışına katılmak üzere uygun olan milletvekillerimiz... Yani, her bir siyasi partiden bir arkadaş olsa da yeter aslında da ama biz kimseyi kısıtlamayalım, gelmek isteyen arkadaşlar varsa, hemen hızlı bir şekilde şey yapalım, perşembe sabah sekiz otuz beş uçağıyla... Zeynep Hoca’yu da arıyorsunuz, burada program dokuz on beşte gözüküyor, programın açılışını saat ona alınması lazım çünkü saat...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – O sarkar zaten, onu yapabilirler.

BAŞKAN – Onu sarkırsınlar. Olur mu Levent Bey, gidelim Urfa’ya?

Bugünkü toplantımız sona ermiştir.

Kapanma Saati: 17.42